

ORIGINALAS

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

ANYKŠČIŲ MIESTO 2016 – 2020 M. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA

2016 m.
Anykščiai

TURINYS

IVADAS	3
I. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA IR GYVENTOJŲ, KURIEMS TAKOMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, APIBRĖŽTIS.....	6
II. TERITORIJOS, KURIAI RENGIAMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, ANALIZĖ	7
III. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR JŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI BEI INTEGRUOTO IR NOVATORIŠKO STRATEGIJOS POBŪDŽIO APIBŪDINIMAS.....	31
IV. GYVENAMOSIOS VIETOVĖS BENDRUOMENĖS DALYVAVIMO, RENGIANČI VIETOS PLĖTROS STRATEGIJĄ, APIBŪDINIMAS.....	39
V. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO VEIKSMŲ PLANAS	42
VI. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS VALDYMO IR STEBĖSENOS TVARKA.....	46
VII. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS FINANSINIS PLANAS.....	51
PRIEDAI	56

IVADAS

Strategijos rengėjas – Anykščių miesto vietos veiklos grupė (toliau – AMVVG).

Anykščių miesto vietos veiklos grupė (juridinio asmens kodas 304084867) įregistruota 2015 m. rugpjūčio 21 dieną. AMVVG nariai yra 3 sektorių atstovai – bendruomeninių organizacijų ir (ar) vietos nevyriausybinių organizacijų atstovai, verslo įmonių ir (ar) asocijuoto verslo atstovai bei valdžios atstovai (Savivaldybės taryba).

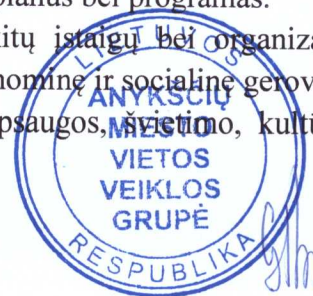
1 lentelė. AMVVG nariai

Nr.	Atstovaujamas sektorius	Organizacijos pavadinimas ir teisinė forma	Deleguoti asmenys
1.	Verslo įmonių ir(ar) asocijuoto verslo atstovai	Anykščių vadovų klubas, asociacija (AMVVG steigėja)	Vygantas Šližys
2.		UAB „Paukštukas pūga“	Lina Tamoliūnienė
3.		UAB „Pilnatvė“	Renata Paramonova
4.		UAB „Deivana“	Deividas Dilys
5.		O. Grumbinienės prekybos įmonė „Vojūra“ individuali įmonė	Jūratė Stankevičienė
6.	Bendruomeninių	Sporto klubas „Vilartas“ asociacija	Vilmante Veršulienė
7.	organizacijų ir(ar) vietos	Anykščių moterų užimtumo ir informacijos centras, asociacija (AMVVG steigėja)	Elvyra Laskaja
8.	nevyriausybinių	Asociacija „Anykščių šventės“, asociacija	Andrius Falkauskas
9.	organizacijų atstovai	Anykščių vaikų ir jaunimo užimtumo centras, asociacija	Julija Mirzojeva
10.		Anykščių naujų vėjų bendruomenė, asociacija	Juozas Kvedaras
11.		VšĮ Panevėžio ir Utenos regionų aklųjų centro, Anykščių skyrius, asociacija	Kristina Maldžienė
12.		Anykščių socialinės gerovės centras, asociacija	Ieva Vaičiūnienė
13.		Anykščių Antano Baranausko pagrindinės mokyklos bendruomenė, asociacija	Renata Stražinskienė
14.	Savivaldybės taryba	Anykščių rajono savivaldybės taryba (AMVVG steigėja)	Mindaugas Sargūnas Gabrielė Griauzdaitė Loreta Pesliakienė

Šaltinis: Anykščių miesto vietos veiklos grupė

AMVVG tikslai:

- ✓ Pagerinti vietines įsidarbinimo galimybes ir didinti bendruomenių socialinę integraciją, išnaudojant vietos bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius.
- ✓ Aktyviai dalyvauti rengiant ir įgyvendinant Anykščių miesto plėtros planus bei programas.
- ✓ Telkti suinteresuotų vietos valdžios, verslo, nevyriausybinių ir kitų įstaigų bei organizacijų pastangas ieškant tinkamiausių sprendimų kelti Anykščių miesto ekonominę ir socialinę gerovę.
- ✓ Skatinti ir palaikyti vietines žmonių iniciatyvas verslo, gamtos apsaugos, švietimo, kultūros, socialinės paramos ir kitose srityse.
- ✓ Kt.

AMVVG turi kolegialų valdymo organą valdybą, kurią sudaro 9 nariai (2 lentelė), po 3 narius iš kiekvieno sektoriaus: bendruomeninių organizacijų ir (ar) vietos nevyriausybinių organizacijų, verslo įmonių ir (ar) asocijuoto verslo atstovai bei Savivaldybės tarybos deleguoti atstovai. Balsuojant kiekvienas narys turi lygias balsų proporcijas. AMVVG valdyboje yra 5 moterys, kurios sudaro 56 proc. visų valdybos narių skaičiaus ir 4 vyrai (44 proc.) AMVVG valdyboje yra 2 nariai (Gabrielė Griauzdaitė, Mindaugas Sargūnas) jaunesni kaip 29 metai.

2 lentelė. AMVVG valdybos sudėtis

Nr.	Valdybos nario vardas, pavardė	Narių delegavusi organizacija ir pareigos joje	Atstovaujamas sektorius AMVVG	Pareigos AMVVG
1.	Andrius Falkauskas	Asociacijos „Anykščių šventės“ pirmininkas	Vietos nevyriausybinių organizacijų atstovas	Narys
2.	Kristina Maldžienė	VšĮ Panevėžio ir Utenos regiono aklųjų centro Anykščių skyriaus pirmininkė	Vietos nevyriausybinių organizacijų atstovas	Narys
3.	Elvyra Lasskaja	Anykščių moterų užimtumo ir informacijos centro pirmininkė	Vietos nevyriausybinių organizacijų atstovas	Valdybos pirmininko pavaduotoja
4.	Vygantas Šližys	Anykščių vadovų klubas, klubo narys, UAB „Anykščių ratas“ direktorius	Asocijuoto verslo atstovas	Narys
5.	Deividas Dilys	UAB „Deivana“ direktorius	Verslo įmonė	Narys
6.	Jūratė Stankevičienė	Onos Grumbinienės prekybos įmonės „Vojūra“ savininkė	Verslo įmonė	Narys
7.	Mindaugas Sargūnas	Anykščių rajono savivaldybės tarybos narys	Savivaldybės taryba	Valdybos pirmininkas
8.	Gabrielė Griauzdaitė	Anykščių rajono savivaldybės tarybos narė	Savivaldybės taryba	Narys
9.	Loreta Pesliakienė	Anykščių rajono savivaldybės administracijos Investicijų ir projektų valdymo skyriaus specialistė	Savivaldybės taryba	Narys

Šaltinis: Anykščių miesto vietos veiklos grupė

Anykščių miesto 2016-2020 m. vietos plėtros strategijos (toliau-VPS) rengimo tikslas – didinti bendruomenių socialinę integraciją bei gerinti vietines įsidarbinimo galimybes Anykščių mieste, išnaudojant gyvenamosios vietovės bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius.

VPS parengta siekiant įgyvendinti 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos, 8 prioriteto „Socialinės įtraukties didinimas ir parama kovai su skurdu“ 8.6 investicinio prioriteto „Bendruomenės inicijuojamų vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ 8.6.1 konkretų uždavinį „Pagerinti vietines įsidarbinimo galimybes ir didinti bendruomenių socialinę integraciją, išnaudojant vietos bendruomenių, verslo ir vietos valdžios ryšius“.

Rengiant VPS buvo konsultuojamasi su AMVVG veiklos teritorijos gyventojais, NVS sektoriaus, verslo, vietos valdžios institucijų atstovais, LR vidaus reikalų ministerija, atsižvelgta į Utenos regiono plėtros

planą, Utenos regiono integruotų teritorijų vystymo programą, Anykščių rajono savivaldybės strateginį 2012–2019 metų plėtros planą ir vadovaujamasi šiais dokumentais:

1. LR vidaus reikalų ministro 2015 m. sausio mėn. 22 d. įsakymu Nr. 1V-36 patvirtintomis Vietos plėtros strategijų rengimo taisyklėmis;
2. LR vidaus reikalų ministro 2015 m. gruodžio mėn. 11d. įsakymu Nr. 1V-992 patvirtintomis Vietos plėtros strategijų atrankos ir įgyvendinimo taisyklėmis;
3. Atmintine apie numatomas projektų finansavimo pagal 2014-2020 m. Europos sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 8 prioriteto „Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu“ įgyvendinimo priemonę Nr. 08.6.1-ESFA-V-911 „Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas“ sąlygas.

2016 m. sausio mėn. 28 d. Anykščių rajono savivaldybės taryba sprendimu Nr. 1-TS-10 „Dėl pritarimo Anykščių miesto vietos plėtros strategijos projektui“ projektui pritarė VPS projektui (*priedas Nr. 7*).

2016 m. vasario mėn. 4 d. VPS projektas buvo pristatytas Utenos regiono plėtros taryboje ir gauta sprendimu Nr. 51/7S-3 patvirtinta išvada, kad Anykščių miesto 2016-2020 m. vietos plėtros strategijos projektas atitinka Utenos regiono plėtros plano prioritetus, tikslus ir uždavinius. (*priedas Nr. 8*).

2016 m. vasario 8 d. Anykščių miesto 2016-2020 m. vietos plėtros strategijos projektą patvirtino Anykščių miesto vietos veiklos grupės visuotinis narių susirinkimas (*priedas Nr. 9*).

I. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA IR GYVENTOJŲ, KURIEMS TAIKOMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, APIBRĖŽTIS

Šiame skyriuje pateikiama informacija apie vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritoriją, gyventojus, tikslines gyventojų grupes, į kurias bus orientuota vietos plėtros strategija.

Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorija

Vietos plėtros strategijos įgyvendinimo teritorija – Anykščių miestas. Lietuvos Respublikos žemės fondo (toliau – Žemės fondas) 2015 m. pr. duomenimis, Anykščių miesto plotas yra 1.146,57 ha, t. y. mažiau kaip 1 proc. (0,65 proc.) bendro Anykščių rajono savivaldybės (toliau – ARS) ploto (176.410,68 ha). 3 lentelėje pateikiama Anykščių miesto žemės sudėtis 2013 m. pr. ir 2015 m. pradžioje.

3 lentelė. Žemės sudėtis Anykščių mieste

Žemės sudėtis	2013 m. pr.	2015 m. pr.	Pokytis, proc.
Žemės ūkio naudmenos	271,66	227,25	-16,35
Miškai	252,43	237,34	-5,98
Keliai	59,15	69,20	16,99
Užstatyta teritorija	341,13	483,49	41,73
Vandenyys	39	54,84	40,62
Kita žemė	175,04	74,45	-57,47
Bendras plotas, ha	1.138,41	1.146,57	0,72

Šaltinis: Lietuvos Respublikos žemės fondas

Kaip nurodoma 3 lentelėje, užstatytos teritorijos padaugėjo 41,73 proc., vandenų 40,62 proc., kelių 16,99 procentais. Bendras Anykščių miesto plotas padidėjo nuo 1.138,41 iki 1.146,57 ha, t. y. 0,72 procentais. Plotas padidėjo dėl miesto teritorijų plėtros, kai buvo praplėstos miesto teritorijos ribos. Kitos žemės sumažėjo 57,47 proc., žemės ūkio naudmenų 16,35 proc., miškų 5,98 procentais. Nepaisant to, kad Anykščių miestas užima tik 0,65 proc. visos ARS teritorijos, jame gyvena 9.800¹ gyventojų, t. y. daugiau nei trečdalis visų rajono gyventojų (26.393), miestas yra trečias pagal dydį Utenos apskrityje po Utenos ir Visagino. Anykščių miestas yra ne tik rajono savivaldybės centras, bet ir kompleksinės saugomos teritorijos – Anykščių regioninio parko – centras. Anykščiai yra tikslinė teritorija ir patenka į Utenos regiono integruotos teritorijų vystymo programos įgyvendinimo teritoriją.

Tikslinės gyventojų grupės, į kurias bus orientuota vietos plėtros strategija:

- ✓ bedarbiai ir ilgalaikiai bedarbiai;
- ✓ neaktyvūs asmenys;
- ✓ nedirbantis, nestudijuojantis ir nesimokantis jaunimas;
- ✓ neįgalieji,
- ✓ senyvo amžiaus asmenys
- ✓ kiti socialinę atskirtį patiriantys asmenys.

¹ Remiantis 2015 m. pr. Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

II. TERITORIJOS, KURIAI RENGIAMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, ANALIZĖ

Šiame skyriuje analizuojami teritorijos vystymosi poreikiai ir galimybės, aprašomi svarbiausi socialinei, ekonominei, demografini šios teritorijos būklei įtaką darantys teigiami ir neigiami veiksniai ir jų tarpusavio sąsajos, pateikiama SSGG analizė.

Demografinė situacija

Gyventojų sudėtis. Lietuvos statistikos departamento (toliau – Statistikos departamentas) duomenimis, gyventojų skaičius Anykščių mieste mažėja: 2013 m. pr. Anykščių mieste buvo 10.196 gyventojų, o 2015 m. pr. – 9.800 gyventojų, t. y. 3,88 proc. sumažėjimas. Lyginant su kitais Utenos apskrities miestais, pvz., Utena ir Molėtais, gyventojų skaičiaus mažėjimas juose yra kiek lėtesnis atitinkamai – 3,48 proc. Utenoje (2013 m. pr. – 28.015, 2015 m. pr. – 27.041) ir 3,44 proc. Molėtuose (2013 m. pr. 6.302, 2015 m. pr. – 6.085) ir tai viršija šalies rodiklį atitinkamu laikotarpiu – 1,7 proc. (2013 m. pr. – 3.003.641, 2015 m. pr. – 2.943.472).

Gyventojų pasiskirstymas pagal amžių ir lytį. Gyventojų pasiskirstymas pagal amžių ir lytį Anykščių mieste pateikiamas 4 lentelėje.

4 lentelė. Gyventojų pasiskirstymas pagal amžių ir lytį Anykščių mieste

Amžiaus grupė	Vyrai			Moterys			Bendras skaičius		
	2013 m. pr.	2015 m. pr.	Pokytis (asm.)	2013 m. pr.	2015 m. pr.	Pokytis (asm.)	2013 m. pr.	2015 m. pr.	Pokytis (asm.)
iki 7 m.	231	231	0	218	215	-3	449	446	-3
7-13 m. (įskaitytinai)	315	284	-31	327	274	-53	642	558	-84
14-29 m. (įskaitytinai)	1.019	948	-71	917	849	-68	1.936	1.797	-139
30-39 m. (įskaitytinai)	438	402	-36	482	430	-52	920	832	-88
40-64 m. (įskaitytinai)	1.710	1.651	-59	2.179	2.100	-79	3.889	3.751	-38
65 m. ir vyresni	793	794	-1	1.567	1.622	+55	2.360	2.416	+56
Iš viso:	4.506	4.310	-196	5.690	5.490	-200	10.196	9.800	-396

Saltinis: Statistikos departamentas

Kaip nurodoma 4 lentelėje, *beveik visose amžiaus grupėse matomas gyventojų sumažėjimas*. Didžiausias procentinis gyventojų sumažėjimas pastebimas 7-13 m. amžiaus grupėje – 13,08 proc. (84 gyventojai, iš jų 53 moterys), antroje vietoje 30-39 m. amžiaus grupė – 9,56 proc. (88 gyventojai, iš jų 52 moterys), trečioje vietoje jaunimo 14-29 m. amžiaus grupė – 7,18 proc. (139 gyventojai, iš jų 68 moterys). Vienintelėje 65 m. ir vyresnių amžiaus grupėje yra gyventojų padidėjimas – 2,37 proc. (56 gyventojai, iš jų net 55 moterys). Taigi, Anykščių miesto gyventojų populiacija mažėja ir sensta.

Medianinis gyventojų amžius². Anykščių rajonas³ pasižymi aukštu medianinio gyventojų amžiaus rodikliu – daugėja vyresnio ir mažėja jaunesnio amžiaus žmonių. Statistikos departamento duomenimis,

² Medianinis amžius – į dvi skaičiumi vienodas jaunesnių ir vyresnių gyventojų grupes visuomenę skirianti amžiaus riba.

³ Pateikiami viso rajono duomenys, nes atskirai Anykščių miesto duomenys nėra išskiriami.

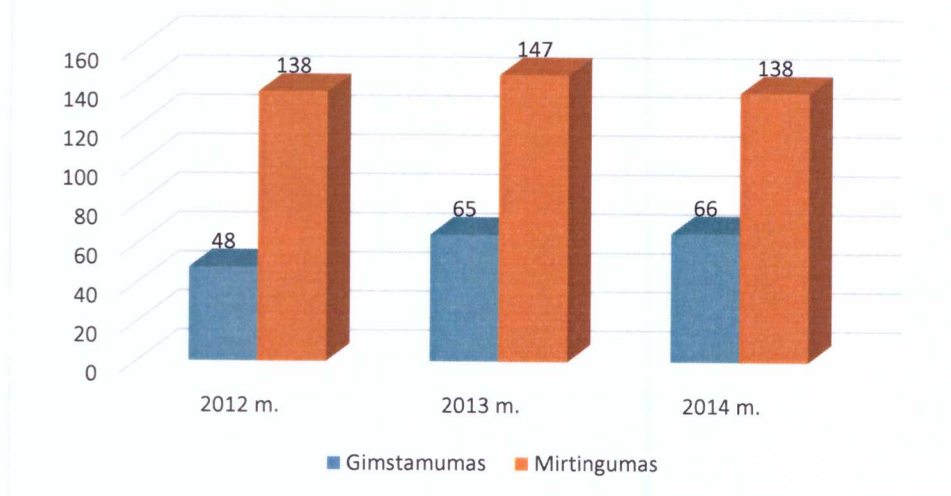

nuo 2013 m. pr. iki 2015 m. pr. šis rodiklis pakilo nuo 47 iki 48 ir viršija šalies rodiklį, kuris ataskaitiniu laikotarpiu išliko nepakitęs, t. y. 42. Utenos rajone, kaip ir Anykščių, stebima didėjimo tendencija, tačiau rodiklis žemesnis – 2013 m. pr. buvo 45, 2015 m. pr. buvo 46.

Demografinės senatvės koeficientas⁴. Statistikos departamento duomenimis, *demografinės senatvės koeficientas* Anykščių rajone⁵ 2013 ir 2015 m. pr. (219 ir 232) rodo, kad gyventojų skaičius nuolat ir sparčiai mažės ir teigiama natūrali gyventojų kaita jose iš esmės neįmanoma. Šis rodiklis yra mažesnis tik už Ignalinos rajono, kuris 2015 m. pr. buvo 234, t. y. *beveik dvigubai didesnis už Lietuvos*, kuris 2015 m. pr. buvo tik 129.

Gimstamumas ir mirtingumas. Statistikos departamento duomenimis, *gimstamumas Anykščių rajone nuo 2012 m. iki 2014 m. padidėjo 14,13 proc.* (nuo 184 iki 210), lyginant su Utenos rajono ir Lietuvos rodikliu – tai ženklus padidėjimas. Utenos rajone gimstamumas sumažėjo net 8,05 proc. (nuo 323 iki 297), o bendras Lietuvos rodiklis sumažėjo 0,3 proc. (nuo 30.459 iki 30.369). Mirtingumas Anykščių rajone nuo 2012 m. iki 2014 m. sumažėjo 1,12 proc. (nuo 536 iki 530). Tai yra arti bendro Lietuvos rodiklio sumažėjimo (nuo 40.938 iki 40.252) – 1,68 proc. 1 grafike pateikiami duomenys apie gimstamumą ir mirtingumą Anykščių mieste⁶.

1 grafikas. Gimstamumas ir mirtingumas Anykščių mieste

Šaltinis: Anykščių rajono savivaldybės administracija

Remiantis grafike pateiktais duomenimis, gimstamumas 2012-2014 m. Anykščių mieste padidėjo 37,5 proc. – nuo 48 iki 66 naujagimių per metus, ir tai ženkliai viršija bendrą Lietuvos rodiklį, o tuo tarpu mirtingumas 2012-2014 m. išliko toks pat – 138 ir neatitinka bendrų Lietuvos mirtingumo mažėjimo tendencijų.

⁴ Demografinės senatvės koeficientas – pagyvenusių asmenų ir vaikų santykis.

⁵ Statistikos departamento duomenų bazėse informacija apie demografinės senatvės koeficientą atskirai Anykščių miestui nėra išskiriama, todėl nurodomi viso rajono duomenys.

⁶ Duomenys nėra lyginami su kitais apskrities miestais, nes duomenis pateikė Anykščių rajono savivaldybės administracija, o Statistikos departamentas tokių duomenų neteikia.

Gyventojų pasiskirstymas pagal tautybę. Anykščių miestas pasižymi tautiniu vienalytiškumu. 2011 m. gyventojų surašymo duomenimis, Anykščiuose gyveno 95,93 proc. lietuvių, 3,15 proc. rusų, o likusi dalis – kitų tautybių gyventojai. Lyginant su kitais Utenos apskrities miestais – Utena ir Molėtais, lietuvių tautybės gyventojų procentas yra labai panašus – atitinkamai 95,91 proc. ir 94,26 proc., ir tai yra daugiau negu bendras Lietuvos rodiklis, t. y. 82,63 proc. lietuvių. Statistikos departamento duomenimis, 2014 m. lietuvių tautybės gyventojų padaugėjo iki 86,3 procentų. Anykščių rajono savivaldybės administracijos duomenimis, 2015 m. Anykščių mieste lietuvių tautybės gyventojų buvo 97,36 proc., rusų sumažėjo iki 1,29 proc., likusi dalis kitų tautybių gyventojai (britai, kazachstaniečiai, baltarusai, airiai, ukrainiečiai, amerikiečiai, norvegai ir kt. tautybių gyventojai). Neatmetama galimybė, kad Anykščiuose įsikurs pabėgėliai iš karo kamuojamų zonų (pvz., Sirija, Irakas, Afganistanas ir kt.), kadangi Lietuvos Respublikos Vyriausybė (toliau – Vyriausybė) yra priėmusi nutarimą į Lietuvą per 2 metus (2016–2017 m.) perkelti 1.105 užsieniečius: 1.035 asmenys iš Italijos, Graikijos ir Vengrijos bei 70 asmenų iš trečiųjų šalių. Vyriausybė tikisi aktyvios savivaldybių pagalbos integruojant minėtus asmenis, todėl galimai į Anykščius atvyksiančių asmenų integracijai būtina numatyti finansinius išteklius.

Migracija. 5 lentelėje pateikiami Anykščių rajono⁷ gyventojų migracijos srautai.

5 lentelė. Migracijos srautai

Teritorija	Atvykusieji (asmenys)		Išvykusieji (asmenys)		Neto migracija (asmenys)	
	2012 m.	2014 m.	2012 m.	2014 m.	2012 m.	2014 m.
Anykščių r.	658	764	948	941	-290	-177
Utenos r.	949	1.101	1.393	1.330	-444	-229
Lietuvos Respublika	79.896	85.709	101.153	98.036	-21.257	-12.327

Šaltinis: Statistikos departamentas

Remiantis 5 lentelėje pateiktais duomenimis, atvykusiųjų į Anykščių rajoną skaičius nuo 2012 iki 2014 m. padidėjo 106 asmenimis, ir tai atitinka bendrą didėjimo tendenciją tiek Lietuvoje, tiek ir Utenos rajone, kuomet atvykstančiųjų skaičius padidėjo atitinkamai nuo 79.896 iki 85.709 asmenų ir nuo 949 iki 1.101 asmenų. Išvykusiųjų skaičius Anykščių rajone neženkliai sumažėjo – 0,74 proc., kai tuo tarpu Utenos rajone sumažėjimas buvo 4,52 proc., Lietuvoje – 3,08 proc. Neto migracija Anykščių rajone sumažėjo palyginus mažiau, t. y. 38,97 proc., nei Utenos rajone, kur sumažėjimas siekia 48,42 proc., o Lietuvoje – 42,01 proc., vadinasi iš Anykščių rajono išvykstama labiau nei iš kaimyninio Utenos rajono ar Lietuvos mastu vidutiniškai.

APIBENDRINIMAS

Tiek Anykščių mieste, tiek rajone gyventojų skaičius mažėja, o rajono demografinės senatvės koeficientas yra vienas didžiausių Lietuvoje. Darbingo amžiaus gyventojų mažėjimas sukelia rimtas demografines bei ekonomines problemas: gimsta mažiau vaikų, mažėja vartojimas, trūksta kvalifikuotos darbo jėgos, prarandamas augimo potencialas. Išlikus gyventojų mažėjimo ir senėjimo tendencijoms, galima prognozuoti, kad ateinančius 10 metų, aktyvių darbingų gyventojų skaičius tiek Anykščių mieste, tiek rajone kryptingai mažės, kas gali įtakoti viso rajono ekonominę stagnaciją bei regresą. Nepaisant to, kad emigracija mažėja, tačiau santykis vis dar išlieka neigiamas. Siekiant

⁷ Pateikiami viso rajono duomenys, nes Statistikos departamentas atskirai Anykščių miesto duomenų neteikia

išlaikyti esamus ir pritraukti naujus gyventojus, būtini veiksmai ir investicijos, skatinantys aukštą gyvenimo kokybę Anykščiuose.

Socialinė situacija

Socialinę atskirtį patiriantys gyventojai. Nuo 2014 m. socialinių pašalpų teikimą perdavus savivaldybėms vykdyti savarankiškai savivaldybių funkcijai, socialines pašalpas gavusių asmenų skaičius Anykščių rajone⁸ sumažėjo (žr. 6 lentelę). Socialinės pašalpos gavėjų skaičiaus mažėjimą lėmė keletas priežasčių: išsamesnė, detalesnė individualių atvejų analizė, glaudesnis tarpinstitucinis bendradarbiavimas, aktyvus vietos bendruomenės dalyvavimas, didesnis viešumas.

6 lentelė. Socialinę atskirtį patiriantys Anykščių rajono gyventojai

Socialinė grupė	2012 m.	2014 m.	Pokytis, proc.
Socialinės rizikos šeimų skaičius	131 (iš jų 25 iš Anykščių miesto)	128 (iš jų 22 iš Anykščių miesto)	-2,29
Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	293 (iš jų 65 iš Anykščių miesto)	265 (iš jų 55 iš Anykščių miesto)	-9,56
Socialinės rizikos vaikai	468	440	-5,98
Pašalpų gavėjų skaičius	4.690	2.949	-37,12
Be tėvų globos likusių vaikų skaičius	149 (iš jų 37 iš Anykščių miesto)	146 (iš jų 34 iš Anykščių miesto)	-2,01
Paramą maisto produktais iš intervencinių atsargų tiekimo ES Bendrijos programos gaunantys asmenys	1.365	758	-44,47
Neįgaliųjų skaičius (suaugusieji)	2.862	2.723	-4,86
Neįgaliųjų skaičius (vaikai)	156	129	-17,31

Šaltinis: Anykščių rajono savivaldybės administracijos socialinės paramos skyrius

Kaip matome iš pateiktos lentelės, socialinę atskirtį patiriančių asmenų skaičius 2012-2014 m. sumažėjo: neįgaliųjų (tiek suaugusiųjų, tiek vaikų) sumažėjo 166 asmenimis, t. y. 5,50 proc., vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose sumažėjo 28 asm., t. y. 9,56 proc. (atskirai Anykščių mieste sumažėjo nuo 65 iki 55, t. y. 16,67 proc.), socialinės rizikos šeimų ir be tėvų globos likusių vaikų skaičius sumažėjo kiek daugiau nei po 2 procentus. Anykščių mieste socialinės rizikos šeimų sumažėjo nuo 25 iki 22, t. y. 12 proc., o be tėvų globos likusių vaikų skaičius sumažėjo nuo 37 iki 34, t. y. 8,11 proc. Beveik per pusę (44,47 proc.) sumažėjo paramą maisto produktais iš intervencinių atsargų tiekimo ES Bendrijos programos gaunančių asmenų bei 37,12 proc. sumažėjo pašalpos gavėjų skaičius.

Neaktyvių asmenų skaičius. Remiantis Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Jaunimo reikalų departamentas) pateiktais duomenimis, Anykščių rajone (miestas neišskiriamas) 2014 m. buvo 335 neaktyvūs, niekur nedirbantys, nesimokantys 14-29 m. asmenys.

⁸ Atsižvelgiant į tai, kad Socialinės paramos skyrius renkant statistinius duomenis atskirai Anykščių miesto statistiką išskiria ne visais atvejais, dažniausiai strategijoje apžvelgiant statistiką analizuojami bendri Anykščių rajono duomenys.

Palyginimui, Alytaus r. sav., su analogišku jaunų žmonių skaičiumi buvo 264, Biržų r. sav. – 354 neaktyvūs, niekur nedirbantys, nesimokantys 14-29 m. asmenys.

Socialinių paslaugų poreikis. Gyventojų socialinių paslaugų poreikį labiausiai sąlygoja nedarbas, visuomenės senėjimas, negalia, alkoholio, narkotinių, psichotropinių ir kitų medžiagų vartojimas bei psichologinė, fizinė ar seksualinė prievarta. 7 lentelėje pateikiami duomenys apie asmenų skaičių, kuriems nustatytas socialinių paslaugų poreikis Anykščių rajone⁹.

7 lentelė. Asmenų skaičius, kuriems nustatytas socialinių paslaugų poreikis Anykščių rajone

Socialinių paslaugų rūšys pagal žmonių socialines grupes ¹⁰	Asmenų skaičius, kuriems nustatytas socialinių paslaugų poreikis		
	2012 m.	2014 m.	Pokytis, proc.
Ilgalaikė socialinė globa	21	34	61,90
Trumpalaikė socialinė globa	1	7	600
Dienos socialinė globa institucijoje	14	3	-78,57
Dienos socialinė globa asmens namuose	11	29	163,64
Apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose	11	5	-54,55
Pagalba į namus	25	52	108,00
Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas institucijoje	8	12	50,00
Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas asmens (šeimos) namuose	61	42	-31,15
Laikinas apnakvindinimas	0	12	
Kitos socialinės priežiūros paslaugos	0	5	

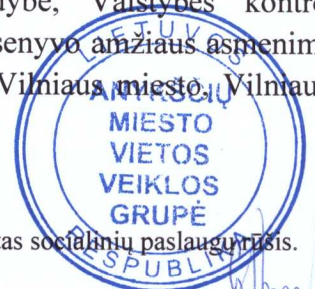
Šaltinis: Anykščių rajono savivaldybės administracijos socialinės paramos skyrius

Kaip matome iš pateiktos lentelės, laikino apnakvindinimo ir kitų socialinės priežiūros paslaugų poreikio 2012 m. nebuvo, tačiau jau 2014 m. poreikis atsirado atitinkamai 12 ir 5 asmenims. Daugiau kaip pusei iš išvardintų socialinių paslaugų 2012-2014 m. padidėjo asmenų skaičius, kuriems nustatytas socialinių paslaugų poreikis: didžiausias poreikis, kuris per ataskaitinį laikotarpį padidėjo net 6 kartus yra trumpalaikė socialinė globa, antroje vietoje dienos socialinė globa asmens namuose, trečioje – pagalba į namus, ketvirtoje – ilgalaikė socialinė globa, penktoje – socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas institucijoje. Dienos socialinės globos institucijoje, apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose ir socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo asmens (šeimos) namuose poreikis sumažėjo daugiau kaip 3 kartus.

Socialinių paslaugų infrastruktūra Anykščių mieste. Anykščių mieste socialines paslaugas teikia savivaldybei pavaldi biudžetinė įstaiga Anykščių rajono socialinių paslaugų centras ir nevyriausybinių organizacijos. Bendrųjų socialinių paslaugų įstaigų tinklas Anykščių mieste labiau išvystytas negu kaimiškose vietovėse, todėl miesto gyventojams suteiktos didesnės galimybės įvairioms bendrosioms socialinėms paslaugoms. Pažymėtina, kad Anykščių rajono savivaldybė, Valstybės kontrolės duomenimis, yra priskiriama prie lyderių pagal socialinių paslaugų teikimą senyvo amžiaus asmenims ir asmenims su sunkia negalia. Tik trijose (iš 60) Lietuvos savivaldybėse – Vilniaus mieste, Vilniaus ir

⁹ Išskirti Anykščių miesto informaciją nėra galimybės

¹⁰ Lentelė užpildyta pagal Socialinių paslaugų kataloge žmonių socialinėms grupėms numatytas socialinių paslaugų rūšis.

Anykščių rajonų – teikiamos visų rūšių socialinės paslaugos senyvo amžiaus žmonėms¹¹. Socialinių paslaugų infrastruktūra Anykščių mieste pateikiama 8 lentelėje.

8 lentelė. Socialinių paslaugų infrastruktūra Anykščių mieste

Nr.	Įstaigos pavadinimas, teisinė forma	Teikiamos paslaugos	Tikslinė grupė	Paslaugų gavėjų skaičius		Finansavimas (Lt)		Pokytis, proc.
				2012 metai	2014 metai	2012 metai	2014 metai	
1.	Biudžetinė įstaiga Anykščių rajono socialinių paslaugų centras	Informavimas, konsultavimas, pagalba į namus, dienos socialinė globa asmenų namuose ir institucijoje, socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas, transporto organizavimas, asmenų higienos ir priežiūros organizavimas, sociokultūrinės paslaugos, laikinas apnakvindinimas ir apgyvenimas krizių centre, apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose	Asmenys su negalia, senyvo amžiaus asmenys, socialinės rizikos šeimos, socialinės rizikos asmenys	1.508	1.673	793.600	800.000	0,81
2.	Asociacija Anykščių vaikų ir jaunimo užimtumo centras	Socialinės priežiūros (dienos centro) paslaugos	Vaikai, socialinės rizikos šeimos	45	45	78.858	70.418	-10,70
3.	Asociacija Anykščių moterų užimtumo ir informacijos centras	Informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, sociokultūrinės paslaugos, aprūpinimas būtiniaisiais drabužiais ir avalyne	Senyvo amžiaus asmenys, moterys	Pagal poreikį	Pagal poreikį	17.000	8.200	-51,76
4.	Asociacija Neįgaliųjų teatras „Anykščių šviesa“	Kūrybinė, meninė ir pramoginių renginių organizavimo veikla	Suaugę asmenys su proto/psichine negalia	Pagal poreikį	Pagal poreikį	0	4.000	
5.	Asociacija Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija	Informavimas, konsultavimas, transporto organizavimas, socialinių įgūdžių ugdymas ir	Suaugę asmenys su proto/psichine negalia			9.100	3.000	-67,03

¹¹ Nuoroda internete: http://www.socialinespaslaugos.lt/lt/pranesimai/20150806_gerosios_pavirties_skleida_tesi.html, žiūrėta 2015-12-03.

Nr.	Istaigos pavadinimas, teisinė forma	Teikiamos paslaugos	Tikslinė grupė	Paslaugų gavėjų skaičius		Finansavimas (Lt)		Pokytis, proc.
	„Anykščių Viltis“	palaikymas, sociokultūrinės paslaugos						
6.	Asociacija Anykščių rajono neįgaliųjų draugija	Transporto organizavimas, asmens higienos ir priežiūros organizavimas, sociokultūrinės paslaugos, informavimas, konsultavimas, socialinės reabilitacijos paslaugos	Asmenys su fizine negalia	Pagal poreikį	Pagal poreikį	11.800	18.140	53,73
7.	Asociacija Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos Anykščių rajono filialas	Transporto organizavimas, asmens higienos ir priežiūros organizavimas, sociokultūrinės paslaugos, informavimas, konsultavimas. Socialinės reabilitacijos paslaugos: kasdienių gyvenimo įgūdžių mokymas, Brailio rašto, kompiuterinio raštingumo mokymai	Regėjimo negalią turintys asmenys	Pagal poreikį	Pagal poreikį	2.700	3.730	38,15
8.	Asociacija Lietuvos sutrikusios psichikos žmonių globos bendrijos Anykščių skyrius	Informavimas, konsultavimas	Asmenys sergantys psichikos ligomis	Pagal poreikį	Pagal poreikį	500	1.000	100
9.	Viešoji įstaiga Panevėžio kurčiųjų reabilitacijos centro Anykščių skyrius	Informavimas, konsultavimas, asmeninio asistento pagalba	Klauso negalia/ problemas turintys asmenys	Pagal poreikį	Pagal poreikį	400	630	57,50
10.	Asociacija Anykščių rajono diabetikų klubas „Ateitis“	Informavimas, konsultavimas	Cukriniu diabetu sergantys asmenys	Pagal poreikį	Pagal poreikį	3.000	5.000	66,67
11.	Asociacija Lietuvos	Informavimas, konsultavimas,	Asmenys su negalia	Pagal poreikį	Pagal poreikį	13.300	15.800	18,80

Nr.	Įstaigos pavadinimas, teisinė forma	Teikiamos paslaugos	Tikslinė grupė	Paslaugų gavėjų skaičius		Finansavimas (Lt)		Pokytis, proc.
	Raudonojo Kryžiaus draugijos Anykščių skyrius	socialinių įgūdžių ugdymas, palaikymas ar atkūrimas, užimtumas organizuojant meninio pobūdžio užsiėmimus, asmeninio asistento pagalba. Maisto iš intervencinių atsargų teikimas labiausiai nepasiturintiems gyventojams						
12.	Labdaros ir paramos fondas „Prieglobstis“	Informavimas, konsultavimas, transporto organizavimas, maitinimo organizavimas, asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimas, sociokultūrinės paslaugos	Socialinės rizikos suaugę asmenys	0	12	0	0	
13.	Asociacija Anykščių socialinės gerovės centras	Informavimas, konsultavimas, aprūpinimas būtiniaisiais drabužiais ir avalyne	Socialinės rizikos suaugę asmenys	0	0	0	0	
14.	Bendrija Anykščių Šv. Mato bažnyčios Caritas			Pagal poreikį	Pagal poreikį	0	0	

Šaltinis: Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinių paslaugų skyrius

Kaip matome iš pateiktos lentelės, plačiausią paslaugų įvairovę ir didžiausią lankytojų skaičių Anykščių mieste užtikrina Anykščių rajono socialinių paslaugų centras. Nuo 2012 m. iki 2014 m. šiame centre paslaugų gavėjų skaičius padidėjo nuo 1.508 iki 1.673 asm., t. y. 10,94 proc., o finansavimas nuo 793.600 Lt iki 800.000 Lt, t. y. 0,81 proc. daugiau. Centras turi šiuos struktūrinius padalinius: Pagalbos į namus tarnyba; Bendrųjų paslaugų tarnyba; Paramos šeimai tarnyba; Motinos ir vaiko krizių tarnyba; Vaikų dienos centras; Debeikių savarankiško gyvenimo namai, senyvo amžiaus asmenims; Dienos centras asmenims su negalia). Atsižvelgiant į tikslinę grupę, nemažą dalį socialinių paslaugų gyventojams siūlo įvairios nevyriausybines organizacijos: teikia informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo, maitinimo, transporto organizavimo, asmeninės higienos ir priežiūros organizavimo (savitarnos skalbimo), aprūpinimo būtiniaisiais drabužiais ir avalyne, sociokultūrinės paslaugas. Kaip nurodoma lentelėje, jų finansavimas nėra stabilus, kai kurių NVO finansavimas ataskaitiniu laikotarpiu didėjo, kai kurių sumažėjo. Remiantis Anykščių rajono savivaldybės 2015 m. socialinių paslaugų planu, siekiamybė būtų įkurti nakvynės namus, teikti krizių įveikimo pagalbos ir kt. paslaugas, patenkinti apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose vaikams, likusiems be tėvų globos, poreikius. Apibendrinant, siekiama

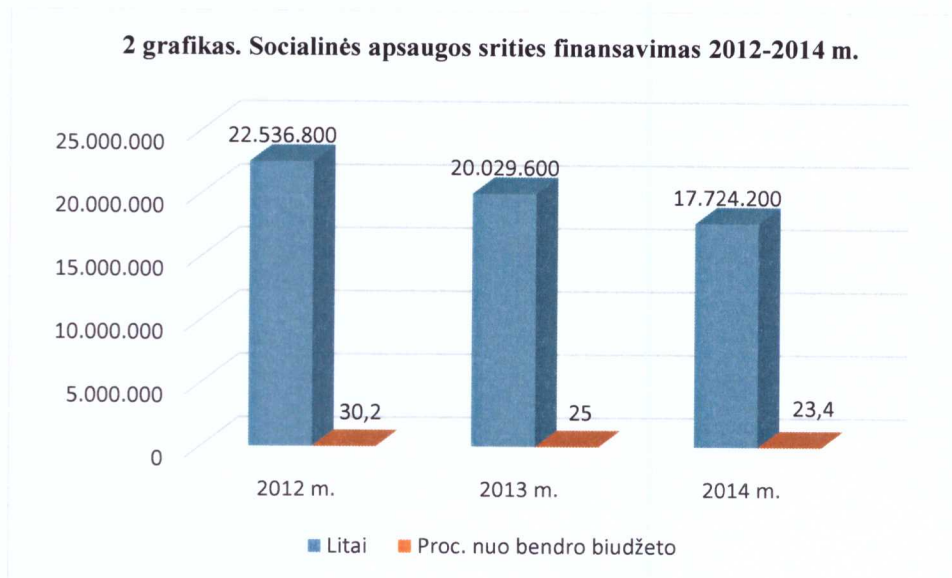
išlaikyti teikiamų socialinių paslaugų įvairovę bei apimtis, o esant finansinėms galimybėms – didinti teikiamų nestacionarių paslaugų apimtis.

Statistinius duomenis apie socialinių paslaugų sferos išvystymą Anykščių mieste patvirtina ir miesto gyventojų apklausos¹² rezultatai:

- teigiančiųjų, jog pagalbos seniems, vienišiams asmenims ir asmenims su negalia organizavimo ir teikimo Anykščių m. situacija per pastaruosius 5 m. pablogėjo – 16 proc., kad pagerėjo – 43 proc., nežinančių / negalinčių atsakyti – 40 proc.
- teigiančių, jog socialinio darbo su rizikos grupės šeimomis ir asmenimis Anykščių m. situacija per pastaruosius 5 m. pablogėjo – 9 proc., kad pagerėjo – 37 proc., nežinančių / negalinčių atsakyti – 54 proc.
- teigiančių, jog vaikų teisių apsaugos būklė mieste per pastaruosius 5 m. pablogėjo – 9 proc., kad pagerėjo – 31 proc., nežinančių / negalinčių atsakyti – 60 proc.
- teigiančių, jog slaugos ir globos įstaigų pakankamumo Anykščių m. situacija per pastaruosius 5 m. pablogėjo – 25 proc., kad pagerėjo – 30 proc., nežinančių / negalinčių atsakyti – 45 proc.

Atkreiptinas dėmesys, jog apklausos metu dažnas respondentas į socialinių paslaugų srities klausimus negalėjo atsakyti, nes nežinojo, kas sietina su nepakankamu informavimu apie Anykščių mieste prieinamas socialines paslaugas. Būtina užtikrinti efektyvų informavimą apie Anykščių m. prieinamas socialines paslaugas ir esamą infrastruktūrą.

Socialinės apsaugos finansavimas. Anykščių rajono savivaldybės skiriamas finansavimas socialinei apsaugai¹³ mažėja (žr. 2 grafiką).

Šaltinis: Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinių paslaugų skyrius

¹² Anykščių miesto situacijos ir gyventojų poreikių tyrimo apklausa atlikta 2015 m. lapkričio 5 – gruodžio 15 dienomis. Tyrimo ataskaita su grafine informacija pateikiama VPS priede Nr.1.

¹³ Pateikiami viso rajono duomenys, nes atskirai miesto duomenys nėra renkami

Kaip nurodoma grafike, socialinei apsaugai skiriamos lėšos nuo 2012 m. iki 2014 m. ženkliai sumažėjo – nuo 22.536.800 Lt iki 17.724.200 ir 2014 m., ir siekė 23,4 proc. nuo bendro savivaldybės biudžeto, kai 2012 m. buvo skiriama 30,2 proc. Paminėtina, kad 2014 m. Ignalinos rajono savivaldybė skiria panašų procentą socialinei apsaugai, t. y. 23,8 proc.¹⁴

Nevyriausybinių organizacijų. Anykščių rajono savivaldybės duomenimis, rajone veikia 13 jaunimo ir su jaunimu dirbančių nevyriausybinių organizacijų, 14 socialinės paramos srityje veikiančių organizacijų (iš jų 8 neįgaliųjų organizacijos), 28 kultūros ir pilietinės visuomenės ugdymo srityje veikiančių nevyriausybinių organizacijų, kurių projektinę veiklą gali finansuoti Anykščių rajono savivaldybė. Remiantis apklausos rezultatai, manančių jog Bendruomenių ir kitų nevyriausybinių organizacijų mieste veikla Anykščių m. per pastaruosius 5 m. pagerėjo – 50 proc., pablogėjo 11 proc., apie NVO veiklą nežinančių – 39 proc. Taigi, Anykščių mieste veikiančios organizacijos stiprėja ir jų veikla tampa vis ženklesnė, todėl būtina stiprinti NVO, gyventojus informuoti apie vykdomas veiklas ir galimybes prie jų prisijungti.

Anykščių rajono savivaldybės 2015-2017 m. veiklos plane yra numatyta nemažai priemonių, kurių vykdytojais gali būti nevyriausybinių organizacijų:

- ✓ NVO sektoriaus institucinis stiprinimas;
- ✓ Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos vykdymas;
- ✓ Socialinių paslaugų programa;
- ✓ Jaunimo politikos programos įgyvendinimas;
- ✓ Gyventojų saugumo stiprinimo programos vykdymas.

9 lentelėje pateikiami duomenys apie Anykščių rajono¹⁵ savivaldybės socialines paslaugas teikiančių NVO finansavimą.

9 lentelė. Socialines paslaugas teikiančių NVO finansavimas iš Anykščių rajono savivaldybės biudžeto

Metai	Teiktų paraiškų skaičius	Finansuotų paraiškų skaičius	NVO prašyta lėšų iš Savivaldybės biudžeto, Lt	Skirta lėšų iš Savivaldybės biudžeto, Lt	Pagrindinės paslaugos
2012	4	4	52.950	42.500	Socialinės priežiūros paslaugos, maisto teikimas labiausiai nepasiturintiems gyventojams, informavimas, konsultavimas, sociokultūrinės paslaugos ir kt.
2013	6	4	35.830	34.500	
2014	5	5	81.520	43.500	

Šaltinis: Anykščių rajono savivaldybės administracijos Socialinių paslaugų skyrius

Kaip matome iš pateiktos lentelės, paraiškų gauti finansavimą socialinėms paslaugoms teikti nebuvo daug, beveik visos buvo finansuotos, tačiau prašytų ir skirtų lėšų skirtumas gana ženklaus: 2012 m. – 10.450 Lt, 2013 m. – 1.330 Lt, o 2014 m. – net 38.020 Lt mažiau nei prašyta. Bendras savivaldybės finansavimas nuo 2012 m. iki 2014 m. labai neženkliai padidėjo nuo 42.500 Lt iki 43.500 Lt. Visgi,

¹⁴ Ignalinos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2014 m. veiklos ataskaita, patvirtinta Savivaldybės Tarybos 2015 m. balandžio 2 d. Nr. T-22

¹⁵ Pateikiami duomenys viso rajono, nes socialinės paslaugos buvo teikiamos ne tik miesto gyventojams, bet ir rajono

akivaizdu, jog ARS neturi pakankamų finansinių resursų paremti visas socialines paslaugas teikiančių NVO iniciatyvas.

10 lentelėje pateikiama informacija apie 2012-2014 m. Anykščių rajono savivaldybės finansavimą jaunimo projektams.

10 lentelė. 2012-2014 m. Anykščių rajono savivaldybės finansavimas jaunimo projektams

Metai	Teiktų paraiškų skaičius	Finansuotų paraiškų skaičius	NVO prašyta lėšų iš Savivaldybės biudžeto	Skirta lėšų iš Savivaldybės biudžeto
2012	38	30	121.227 Lt	30.000 Lt
2013	45	43	118.654 Lt	45.000 Lt
2014	43	40	130.958 Lt	30.000 Lt

Šaltinis: Anykščių rajono savivaldybės administracijos pateikta informacija

Kaip matyti iš lentelės, teiktų ir finansuotų paraiškų jaunimo projektams santykinis skaičius analizuojamu laikotarpiu yra nedidelis (2012 m. – 78,95 proc., 2014 m. – 93,02 proc.), tačiau santykinis skirtumas tarp NVO prašytų lėšų iš savivaldybės biudžeto ir skirtų lėšų yra akivaizdžiai didelis (2012 m. skirta 75,25 proc., o 2014 m. 77,09 proc. mažiau nei buvo prašoma). Tai rodo, kad *Anykščių rajono savivaldybė skiria nepakankamai lėšų jaunimo projektams įgyvendinti*. Jaunimo reikalų departamentui atlikus 2014 metų jaunimo problemų sprendimų planų įgyvendinimo stebėseną, nustatyta, kad daugiausiai savivaldybių finansuotų jaunimo projektų papildomai pritraukė lėšų (išskyrus valstybės biudžeto lėšas) 2014 m. Biržų r. – 258.411 Eur, Pasvalio r. – 177.557 Eur, Alytaus r. – 115.848 Eur, Utenos r. – 115.848 Eur. Deja, mažiausiai papildomų lėšų pritraukta Anykščių rajone, tik 579 Eur¹⁶. Susirūpinimą jaunimo situacija Anykščių mieste kelia ir apklausos¹⁷ rezultatai:

- respondentų paklausus apie, jų nuomone, šiuo metu didžiausias problemas Anykščių mieste, itin dažnas atsakymas (atviro tipo) buvo „jaunimo užimtumas“, „veiklų jaunimui trūkumas“, „vietos burtis jaunimui trūkumas“; tarp pasirenkamų atsakymų 4 vietoje didžiausių problemų Anykščių mieste penkete buvo „pramogos mieste (klubai, diskotekos ir kt.)“.
- kaip pačių aktualiausių problemą Anykščių mieste respondentai įvardijo darbo vietų jaunimui (iki 30 m.) kūrimą.

Savanorystė. Daugumoje nevyriausybinių organizacijų dirbama savanoriškai. Dėl didelio aktyvumo paminėtinos organizacijos tokios kaip Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Anykščių skyrius, Moterų užimtumo ir informacijos centras, Vaikų užimtumo ir informacijos centras, Anykščių naujų vėjų bendruomenė, Anykščių rajono neįgaliųjų draugija, kuriose savanoriai tiek jauni, tiek vyresnio amžiaus, dažnai padeda organizuoti tam tikras veiklas, tačiau savanorių statistika nevedama. Jaunimo garantijų iniciatyvos projekto „Atrask save“ viena iš veiklų yra „Jaunimo savanoriška tarnyba“¹⁸, kurioje dalyvauja ir 2 Anykščių miesto organizacijos – Anykščių regioninio parko direkcija, Anykščių vaikų ir jaunimo užimtumo centras. Šios organizacijos priima norinčius savanoriauti jaunos asmenis. 11 lentelėje pateikiami duomenys apie 2014 m. savanorystėje dalyvaujančių jaunų asmenų (16-29 m.) skaičių.

¹⁶ Prieiga internete: http://www.jrd.lt/uploads/FINAL_2015_08_28.pdf, žiūrėta 2015-11-17.

¹⁷ Anykščių miesto situacijos ir gyventojų poreikių tyrimo apklausa atlikta 2015 m. lapkričio 5 – gruodžio 15 dienomis. Tyrimo ataskaita su grafine informacija pateikiama VPS priede Nr.1.

¹⁸ Plačiau apie projektą internete: <http://www.buksavanoriu.lt/jst>, žiūrėta 2015-12-04.

11 lentelė. Savanorystėje dalyvaujančių asmenų skaičius

Veikla	Anykščių r.	Ignalinos r.	Utenos r.
Trumpalaikė savanorystė (pvz., akcija „Darom“)	50	40	298
Ilgalaikė savanorystė (ilgiau nei 3 mėn.)	20	10	10

Šaltinis: Jaunimo reikalų departamento atliktos stebėsenos duomenys¹⁹

Kaip matome iš 11 lentelės, trumpalaikė savanorystė populiareesnė nei ilgalaikė: Anykščių rajone trumpalaikėje savanorystėje dalyvavusių skaičius yra kiek didesnis nei Ignalinos, bet ženkliai mažesnis nei Utenos rajone, tačiau atkreiptinas dėmesys, kad ilgalaikėje savanorystėje dalyvaujančių asmenų skaičius yra dvigubai didesnis nei Ignalinos ar Utenos rajone. Trumpalaikę savanorystę daugiau renkasi dėl šių priežasčių: savanoriai, kurie gal ir neturi didelės patirties, bet tuo metu gali skirti savo laiko; ekspertai, galintys skirti nedidelę asmeninio laiko dalį; epizodiniai savanoriai, kurie atsitiktinai ar planuotai vieną arba kelis kartus suteikia ieškomą pagalbą. Remiantis apklausos duomenimis, *manančių, jog savanorystės situacija Anykščių m. per pastaruosius 5 m. pagerėjo – 31 proc., pablogėjo 18 proc., apie situaciją nežinančių – 51 proc.* Apskritai Lietuvoje savanorystė nėra labai paplitusi – 2010 m. Eurobarometro duomenimis, Lietuvoje savanoriška veikla užsiėmė iki 10 proc. gyventojų, kuomet Austrijoje, Olandijoje Švedijoje ir Jungtinėje Karalystėje savanorystė užsiėmė per 40 proc. gyventojų. Savanoriavimo nauda neabejotina: ugdo asmens pilietinį sąmoningumą, iniciatyvumą ir jautrumą socialinėms / humanitarinėms problemoms, savanoriavimo patirties turinčiam asmeniui yra daugiau šansų gauti darbą. Teigiama, jog nemažai organizacijų ir įmonių būtent taip atsirenka darbuotojus – kviesdami savanoriauti savotiškai išbando potencialų darbuotoją. Būtina populiarinti ir skatinti Anykščių miesto gyventojų savanorystę.

Nedarbas. Pastaraisiais metais Anykščių rajone stebimas nedarbo mažėjimas. 12 lentelėje pateikiama informacija apie nedarbą Anykščių rajone²⁰.

12 lentelė. Bedarbiai ir nedarbo procentas Anykščių rajone 2013 ir 2015 m. sausio 1 d.

	2013 m. sausio 1 d.	2015 m. sausio 1 d.	Pokytis, proc.
Bedarbiai	2.878	2.046	-28,91
Nedarbo proc.	17,9	13,1	-26,82
Vyrai	1.603	1.073	-33,06
Nedarbo proc.	18,9	13	-31,22
Moterys	1.272	973	-23,51
Nedarbo proc.	17	13,2	-22,35
Jaunimas iki 25 m.*	327	166	-49,24
Nedarbo proc.	11	5,2	-52,73

* iki 2015 m. liepos 1 d. jaunimas buvo skaičiuojamas iki 25 m.

Šaltinis: Utenos teritorinės darbo biržos Anykščių skyrius

¹⁹ 2014 metų jaunimo problemų sprendimų planų įgyvendinimo stebėsenos. Prieiga internete: http://www.jrd.lt/uploads/FINAL_2015_08_28.pdf, žiūrėta 2015-11-17.

²⁰ Išskirti Anykščių miesto informacijos nebuvo galimybės.

Utenos teritorinės darbo biržos Anykščių skyriaus duomenimis, 2013 m. sausio 1 d. Anykščių darbo biržoje buvo registruoti 2.878 bedarbiai, kurie sudarė 17,9 proc. visų darbingo amžiaus rajono gyventojų, lyginant su 2015 m. sausio 1 d. buvo registruoti 2.046 bedarbiai, kas sudarė 13,1 proc. visų darbingo amžiaus rajono gyventojų. *Lyginant su 2015 m. sausio 1 d. visos šalies bedarbių procentu²¹ nuo darbingo amžiaus gyventojų, Anykščių rajone rodiklis yra 3,80 proc. didesnis (Lietuvoje - 9,3 proc.).* Tuo tarpu lyginant su kitais apskrities rajonais, pvz., Utenos (10,20 proc.) ir Molėtų (12,10 proc.) rajonais, rodiklis yra didesnis, bet žemesnis nei Ignalinos (17,80 proc.) ar Zarasų (16,00 proc.) rajonuose.

2013 m. pr. bedarbių vyrų procentas (18,9 proc.) buvo didesnis nei moterų (17 proc.), tačiau 2015 m. pr. buvo atvirkščiai: bedarbių moterų procentas (13,2 proc.) buvo didesnis nei vyrų (13 proc.).

Pažymėtina, kad jaunimo nedarbo procentas sumažėjo kiek daugiau nei perpus nuo 11 iki 5,2 proc. Tai atitinka bendras jaunimo nedarbo mažėjimo tendencijas Lietuvoje. Pagrindinės priežastys nulėmusios statistinį jaunimo nedarbo sumažėjimą – migracija (į didesnius miestus ar užsienį), statistika skaičiuota imant, jog jaunimas – asmenys iki 25 metų (tokio amžiaus asmenys dažnai studijuoja), be abejo prisidėjo ir įgyvendintos priemonės jaunimo užimtumui skatinti (parama pirmajam darbui, profesinis mokymas pagal kuponus, įdarbinimas subsidijuojant ir kt.). *Remiantis Anykščių miesto gyventojų apklausos²² duomenimis, pati aktualiausia problema Anykščių mieste - darbo vietų jaunimui (iki 30 m.) kūrimo trūkumas, antra pagal aktualumą – darbo vietų visų amžiaus grupių gyventojams kūrimas, kad situacija kuriant darbo vietas per pastaruosius metus blogėjo pažymėjo atitinkamai 59 proc. (darbo vietų jaunimui kūrimas) ir 46 proc. (bendrai darbo vietų kūrimui).*

Utenos teritorinės darbo biržos Anykščių skyriaus duomenimis, *vidutinis ilgalaikių bedarbių procentas didėja*: 2012 m. – 37,09 proc., o 2014 m. padidėjo net 10 proc. iki 47,12 proc. Ilgalaikio nedarbo galimos subjektyvios priežastys: menkas išsimokslinimas ir kvalifikacija, nepakankama darbo patirtis, kalbų nemokėjimas, neigiamas darbdavių požiūris į ilgalaikius bedarbius, pasyvus ilgalaikių bedarbių gyvenimo būdas ir žalingi įpročiai susijusios su pačiais asmenimis. Tačiau pažymėtina, kad ilgalaikį nedarbą gali skatinti ir objektyvios priežastys: užimtumo sumažėjimas, struktūriniai darbo rinkos neatitikimai, maži atlyginimai, didelės bedarbių socialinės garantijos, intensyvi naujų technologijų plėtra, nepakankamai veiksmingos darbo rinkos politikos priemonės.

Laisvos darbo vietos. Utenos teritorinės darbo Anykščių skyriaus duomenimis, registruotų laisvų darbo vietų lyginant 2012 m. ir 2014 m. neženkliai sumažėjo nuo 1.527 iki 1.493, t. y. 2,23 proc., pastovaus darbo – ženkliai padaugėjo nuo 821 iki 1.046, t. y. 27,41 proc., o terminuoto darbo atvirkščiai – sumažėjo nuo 706 iki 447, t. y. 36,69 proc. (žr. 13 lentelę).

13 lentelė. Laisvos darbo vietos

Metai	Darbas		Iš viso laisvų darbo vietų
	Pastovus darbas	Terminuotas darbas	
2012	821	706	1.527
2014	1.046	447	1.493

Šaltinis: Utenos teritorinės darbo biržos Anykščių skyrius

²¹ Lietuvos darbo biržos duomenys

²² Anykščių miesto situacijos ir gyventojų poreikių tyrimo apklausa atlikta 2015 lapkričio 5 – gruodžio 15 dienomis. Tyrimo ataskaita su pateikiama VPS priede Nr. 1.

Aktyvios darbo rinkos priemonės. Utenos teritorinės darbo biržos Anykščių skyriaus duomenimis, nukreiptų asmenų į aktyvias darbo rinkos priemones sumažėjo: 2012 m. buvo nukreipti 1.029 asmenys, o 2014 m. – 922 asmenys, t.y. 10,40 proc. mažiau. Populiariausia aktyvi darbo rinkos priemonė – remiamas įdarbinimas, kuria 2014 m. pasinaudojo 757 asmenys (12,59 proc. mažiau nei 2012 m.). Paramos darbo vietoms steigti skaičius ataskaitiniu laikotarpiu neženkiai sumažėjo nuo 113 iki 108. Profesinio mokymo asmenų skaičius padidėjo 23,26 proc. (žr. 14 lentelę).

14 lentelė. Nukreipta asmenų į aktyvias darbo rinkos priemones

Priemonės	2012 m.	2013 m.	2014 m.
Nukreipta į aktyvias darbo rinkos priemones	1.029	975	922
Iš jų profesinis mokymas	43	61	53
Iš jų remiamas įdarbinimas	866	754	757
Iš jų parama darbo vietoms steigti	113	158	108
Iš jų teritorinis judumas	7	2	4

Šaltinis: Utenos teritorinės darbo biržos Anykščių skyrius

Profesinis mokymas. Kaip nurodoma 2014 m. Anykščių verslo informacijos centro parengtoje Anykščių verslo, mokslo ir savivaldos 2015-2020 m. veiksmų programoje, vienas svarbiausių, ypač apleistų sektorių Anykščiuose yra poreikių neatitinkantis profesinis rengimas. Anykščių technologijos mokykla (toliau – ATM), kuri šiuo metu turi 8 mokymo programas, nesiskiriančias nuo aplinkinių Ukmergės bei Alantos (Molėtų r.) technologijų ir verslo mokyklų taip pat siūlomų programų. Nors ATM kasmet pritraukia apie 80 profesiją siekiančių įgyti jaunuolių, tačiau į visas minėtas 8 programas norinčių mokytis nesurenkama pakankamai. ATM mokomoji bazė lyginant su jau minėtomis aplinkinių rajonų mokyklomis yra nusidėvėjusi. Šiuo metu Anykščių technologijos mokyklą LR švietimo ir mokslo ministerija nurodo kaip neperspektyvią. Anykščių gyventojų nuomone, galimybės mokytis, įgauti naujų žinių, kelti kvalifikaciją, šių paslaugų prieinamumas ir kokybė Anykščių mieste per pastaruosius 5 m. pagerėjo – mano 31 proc. respondentų, pablogėjo – mano 25 proc. respondentų, apie tokias paslaugas nežinančių – 44 proc. respondentų.

Renkantis perspektyvų turinčias profesinio ugdymo kryptis būtina atsižvelgti į turimus unikalius Anykščių rajono gamtinius, žmogiškuosius išteklius, esančias tradicijas, augantį turizmo paslaugų sektoriaus bei kūrybinių industrijų potencialą.

Utenos teritorinės darbo biržos Anykščių skyriaus duomenimis, didžiausia pasiūla 2014 m. buvo šių profesijų: krovikai (943), nekvalifikuoti atsitiktinių darbų darbininkai (266), parduotuvių pardavėjai (107), lengvųjų automobilių, taksi ir furgonų vairuotojai (81), dažytojai ir kitų giminiškų profesijų darbininkai (69), nekvalifikuoti augalininkystės ūkio darbininkai ir judamųjų žemės ir miškų ūkio įrenginių operatoriai (po 57), tuo tarpu paklausa: krovikai (280), parduotuvių pardavėjai (89), virėjai (59), sodininkai, daržininkai, medelynų ir daigynų darbuotojai (70), judamųjų žemės ir miškų ūkio įrenginių operatoriai (46). Akivaizdu, jog anykštėnams su aukštesniu išsilavinimu ar kvalifikacija įsidarbinimo galimybės yra labai ribotos.

APIBENDRINIMAS

Aktualiausia Anykščių problema – nedarbas, darbo vietų kūrimo ypač jaunimui trūkumas. Siekiant spręsti darbo vietų kūrimo problemą būtina skatinti verslų steigimą ir plėtrą, ugdyti gyventojų ypač jaunimo verslumą, pasiūlyti profesinį mokymą atitinkantį Anykščių poreikius, per savanorystę ir praktiką skatinti įsidarbinimui ir reikalingų įgūdžių įgijimą.

Analizuojamu laikotarpiu Anykščiuose mažėjo socialinę atskirtį patiriančių gyventojų (ypač pašalpas ir paramą maistu gaunančių), tačiau didėjo socialinių paslaugų poreikis, tam didžiausią įtaką turėjo nedarbas ir gyventojų senėjimas. Visgi, socialinių paslaugų poreikis Anykščiuose yra patenkinamas, išplėtota soc. paslaugų sfera ir infrastruktūra. Siekiant išlaikyti aukštą paslaugų kokybę ir visiškai užtikrinti vietos gyventojų poreikius būtini alternatyvūs savivaldybės biudžetui finansiniai ištekliai, būtina spręsti ir informacijos apie prieinamas soc. paslaugas trūkumo problemą.

Anykščiuose yra aktyvių NVO, turinčių projektų rengimo ir įgyvendinimo patirtį, kurios galėtų prisidėti prie jaunimo užimtumo problemų sprendimo, pasiūlyti poreikius atitinkančių soc. paslaugų, skatinti socialiai pažeidžiamų gyventojų įtrauktį.

Ekonominė situacija

Anykščiai yra ne tik rajono savivaldybės kurortinės teritorijos centras, bet ir kompleksinės saugomos teritorijos Anykščių regioninio parko centras, kuris užima daugiau nei 74 proc. bendros Anykščių miesto teritorijos. Atsižvelgiant į tai, Anykščių miesto ūkinę veiklą reglamentuoja įvairūs teisės aktai (Saugomų teritorijų, Aplinkos apsaugos, Nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos ir kt.), kurie draudžia plėsti ir statyti tam tikro pobūdžio pramonės įmones, iš dalies riboja ekonominę veiklą saugomoje teritorijoje, kas turi įtakos atskirų pramonės sektorių plėtrai bei žemesniems bendriems ekonominiais rodikliais mieste. 2007 m. Anykščių miestui dėl didelio gamtinių kurortologinių išteklių potencialo, buvo suteiktas kurortinės teritorijos statusas, kuris numato rekreacijos, sveikatingumo ir turizmo paslaugų vystymo kryptį mieste.

Turizmas. Anykščių rajono savivaldybės tarybos patvirtinto 2012-2019 m. strateginio plėtros plano vizija „Anykščiai – kultūrinio turizmo kurortas, atjaunėjęs kraštas, kuriame jauku ir saugu gyventi bei ilsėtis“. Anykščių verslo, mokslo ir savivaldos 2015-2020 m. veiksmų programoje nurodoma, kad remiantis aukščiau įvardintos vizijos įgyvendinimo stebėsenai nustatytais vertinimo kriterijais, galima teigti, jog per 2012-2014 metus dalis numatytų rodiklių jau pasiekta: Anykščiai 2012 m. pateko į patraukliausių Lietuvos lankytinų vietovių penketą ir jame stabiliai laikosi, rengiami dokumentai kurorto statusui gauti, mažėja bedarbystė bei socialines pašalpas gaunančių gyventojų skaičius, padidėjusios investicijos į turizmo paslaugų bei viešąjį sektorius, oras Anykščiuose ir toliau išlieka švariausias regione. Pagrindiniai turizmo ištekliai rajone – gamtos, istorijos, kultūros, architektūros, technikos paminklai.

Vadovaujantis Statistikos departamento duomenimis, Anykščių rajone apgyvendintų turistų skaičius apgyvendinimo įstaigose nuo 2012 m. iki 2014 m. didėjo daugiau nei dvigubai – nuo 5.606 asm. iki 13.461 asm., t. y. 140,12 proc. ir gerokai aplenkė toje pačioje apskrityje esančio Moletų rajono (35,13 proc.) ir Lietuvos Respublikos (19,50 proc.) rodiklį (15 lentelė).

15 lentelė. Apgyvendintų turistų skaičius apgyvendinimo įstaigose (asmenys)

Teritorija	2012 m.	2014 m.	Pokytis, proc.
------------	---------	---------	----------------

	Lietuvos gyventojai	Užsieniečiai	Iš viso	Lietuvos gyventojai	Užsieniečiai	Iš viso	
Anykščių r.	4.151	1.455	5.606	11.472	1.989	13.461	140,12
Molėtų r.	22.112	1.401	23.513	29.196	2.576	31.772	35,13
Lietuvos Respublika	852.188	1.125.338	1.977.526	1.033.501	1.329.639	2.363.140	19,50

Šaltinis. Statistikos departamentas

VšĮ Anykščių turizmo informacijos centro duomenimis, *turistų skaičius* Anykščių rajone (informacija apie turistus tik Anykščių mieste nėra išskiriama) *ženkliai didėjo* – 2012 m. apsilankė 251.841 turistas, o 2014 m. jau 312.212 turistų, t.y. 23,97 proc. daugiau. *Apgyvendinimas (lovadienių skaičius) Anykščių mieste per 2012-2014 m. išaugo daugiau nei 3 kartus* – nuo 9.157 iki 30.462 lovadienių. Tokį ženklų turistų ir lovadienių skaičiaus padidėjimą lėmė naujų turistinių objektų įrengimas ir rekonstrukcija (labirintų parkas, baseinas „Bangenis“, Lajų takas ir kt.), viešinimas, tradicinių renginių gausa. Statistiką pagrindžia ir apklausos²³ rezultatai:

- *teigiančių, jog turizmo ir rekreacijos paslaugų įvairovės Anykščių m. situacija per pastaruosius 5 m. pagerėjo – 87 proc.,*

- *respondentų paklausus apie jų nuomone, šiuo metu didžiausias Anykščių miesto privalumas itin dažnas atsakymas (atviro tipo) buvo „turizmas“, „turizmo plėtra“, „turizmo objektai“.*

Siekiant išlaikyti turistų srautus ir susidomėjimą Anykščiais, būtinas tolimesnis efektyvus turizmo potencialo išnaudojimas – turizmo paslaugų ir infrastruktūros gerinimas. 2013 m. įsikūrė Anykščių turizmo klasteris, vienijantis daugiau nei 15 narių, kurio pagrindinis tikslas – veikiant kartu pritraukti daugiau turistų į Anykščių kraštą. Būtina skatinti tokių tinklų veiklą ir plėtrą, sudaryti galimybę tinklų nariams keistis gerąja patirtimi, gauti mokymus, tobulinti ir plėsti savo paslaugas, jas reklamuoti žiniasklaidoje, renginiuose ir kt. priemonėmis.

Smulkios ir vidutinės įmonės. Anykščių rajone vyrauja tik smulkus ir vidutinis verslas. 16 lentelėje pateikiamas veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius 2013 m. ir 2015 m. pradžioje pagal pajamų grupes.

16 lentelė. Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius pagal pajamų grupes metų pradžioje

Pajamų grupės	Anykščių r.			Utenos r.			Lietuvos Respublika		
	2013 m.	2015 m.	Pokytis, proc.	2013 m.	2015 m.	Pokytis, proc.	2013 m.	2015 m.	Pokytis, proc.
Iš viso pagal pajamų grupes	327	354	8,26	585	637	8,89	65.461	76.076	16,22
0,29– 5792,11 EUR	47	59	25,53	65	86	32,31	10.087	13.530	34,13
5792,40–14480,71 EUR	41	39	-4,88	83	71	-14,46	6.356	7.208	13,40
14481,00–28961,71 EUR	44	52	18,18	74	74	0,00	7.985	8.370	4,82
28962,00–72404,72 EUR	62	56	-9,68	103	118	14,56	10.710	12.667	18,27
72405,00–144809,72	35	44	25,71	84	87	3,57	8.336	9.163	9,92

²³ Anykščių miesto situacijos ir gyventojų poreikių tyrimo apklausa atlikta 2015 lapkričio 5 – gruodžio 15 dienomis. Tyrimo ataskaita su grafine informacija pateikiama VPS priede Nr. 1.

Pajamų grupės	Anykščių r.			Utenos r.			Lietuvos Respublika		
	2013 m.	2015 m.	Pokytis, proc.	2013 m.	2015 m.	Pokytis, proc.	2013 m.	2015 m.	Pokytis, proc.
EUR									
144810,01–289619,73 EUR	37	32	-13,51	50	67	34,00	7.006	8.262	17,93
289620,02–579239,75 EUR	22	25	13,64	51	50	-1,96	5.402	6.031	11,64
579240,04–1448099,80 EUR	20	24	20,00	34	43	26,47	4.713	5.312	12,71
1448100,09–2027339,84 EUR	7	7	0,00	13	8	-38,46	1.213	1.342	10,63
2027340,13–6950880,16 EUR	11	15	36,36	18	22	22,22	2.680	3.063	14,29
6950880,44–28962001,56 EUR	1	0	-100,00	10	10	0,00	841	956	13,67
28962001,85–39967562,27 EUR	0	0	0,00	0	0	0,00	47	58	23,40
39967562,56 EUR ir daugiau	0	1	100,00	0	1	100,00	85	115	35,29

Šaltinis: Statistikos departamentas

Anykščių rajone *smulkių ir vidutinių įmonių skaičius nuo 2013 m. iki 2015 m. pradžios padidėjo* nuo 327 iki 354, t.y. 8,26 proc. Panašus padidėjimo procentas ir Utenos rajone – 8,89 proc., tačiau lyginant su šalies rodikliu (16,22 proc.), tai yra dvigubai mažiau. 2015 m. pradžia Anykščių rajone daugiausia yra įmonių, kurių pajamos yra nuo 0,29 iki 5.792,11 Eur, nuo 14.481,00 iki 28.961,71 Eur ir nuo 28.962,00 iki 72.404,72 Eur – atitinkamai 59 (nuo 2013 m. pr. padidėjo 25,53 proc.), 52 (nuo 2013 m. pr. padidėjo 18,18 proc.) ir 56 (nuo 2013 m. pr. sumažėjo 9,68 proc.). Lyginant su Utenos rajonu – situacija labai panaši – vyrauja tos pačios pajamų grupės įmonės. Pažymėtina, kad šalies visų pajamų grupių rodikliai padidėjo mažiausiai 4,82 proc. (pajamų grupė: 144810,01–289619,73 Eur), o daugiausiai 35,29 proc. (pajamų grupė: 39967562,56 EUR ir daugiau), skirtingai nei kitose analizuojamose teritorijose: Anykščių rajone sumažėjimas stebimas 4 pajamų grupėse, o Utenos rajone – 3 pajamų grupėse.

VšĮ Anykščių verslo informacinio centro duomenimis, Anykščių rajone²⁴ 2012 m. dominavo individualios įmonės (220), uždarnosios akcinės bendrovės (118), asociacijos (93). 2014 m. Anykščių rajone sumažėjo individualių įmonių (128), padaugėjo uždarytų akcinių bendrovių (278), atsirado mažųjų bendrijų (98).

VšĮ Anykščių verslo informacinio centro duomenimis, Anykščių rajone²⁵ daugiausia įmonių 2014-2015 m. užsiėmė švietimo, sveikatos priežiūros, paslaugų, kita komunaline ir socialine aptarnavimo veikla, dirbo didmeninės ir mažmeninės prekybos, variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto, asmeninių ir namų ūkio reikmenų taisymo srityje. Galima teigti, jog įmonių veiklą atitinką bendrą

²⁴ Pateikiami duomenys viso Anykščių rajono, kadangi daroma prielaida, jog įmonių veiklos teritorija apima visą rajoną, o ne tik miestą

²⁵ Pateikiami duomenys viso Anykščių rajono, kadangi daroma prielaida, jog įmonių veiklos teritorija apima visą rajoną, o ne tik miestą

Anykščių plėtros turizmo srityje kryptį. Statistiką apie mažą besikuriančio smulkaus ir vidutinio verslo įmonių skaičių ir nepakankamą verslumo lygį patvirtina gyventojų apklausos²⁶ rezultatai:

- teigiančių, jog smulkaus ir vidutinio verslo kūrimosi situacija per pastaruosius 5 m. pablogėjo – 31 proc., kad pagerėjo – 33 proc., nežinančių / negalinčių atsakyti net 36 proc.;
- teigiančių, jog veikla gerinant verslo sąlygas Anykščių mieste per pastaruosius 5 m. pablogėjo – 33 proc., kad pagerėjo – 23 proc., nežinančių / negalinčių atsakyti net 44 proc.;
- teigiančių, jog gyventojų verslumo situacija Anykščių mieste per pastaruosius 5 m. pablogėjo – 32 proc., kad pagerėjo – 27 proc., nežinančių/negalinčių atsakyti net 41 proc.
- atsakant į apklausos klausimą „Jūsų nuomone, kokių sričių veikloms plėtoti Anykščių mieste turėtų būti telkiamas didžiausias dėmesys?“ dažniausiai pasirenkami atsakymai buvo „smulkaus ir vidutinio verslo kūrimui ir plėtrai“ – 78 proc., „Anykščių gyventojų, ypač jaunimo ir moterų, verslumo ugdymui“ – 75 proc.

Neigiami respondentų atsakymai ir nežinojimas leidžia daryti išvadą, kad verslumo skatinimas ir verslo plėtra nėra pakankamai išnaudojama galimybė nedarbo mažinimui, ekonominės situacijos gerinimui.

Savarankiškai vykdoma veikla. Prie smulkaus ir vidutinio verslo priskiriami savarankiškai dirbantys asmenys, t. y. dirbantys pagal verslo liudijimus ir individualios veiklos pažymą. 17 lentelėje pateikiami duomenys apie Anykščių rajone (Anykščių miesto išskirti galimybės nėra), Utenos apskr. ir Lietuvoje bendrai įsigijusius verslo liudijimus ir individualios veiklos pažymą.

17 lentelė. Įsigijusieji verslo liudijimus ir individualios veiklos pažymą 2012 ir 2014 m.

Gyventojai, savarankiškai vykdantys veiklą	Anykščių r.			Utenos apskr.			Lietuvos Respublika		
	2012 m.	2014 m.	Pokytis, proc.	2012 m.	2014 m.	Pokytis, proc.	2012 m.	2014 m.	Pokytis, proc.
Asmenų įsigijusių verslo liudijimus, skaičius	554	659	18,95	3.418	3.986	16,62	78.253	89.451	14,31
Asmenys vykdantys individualią veiklą ²⁷	181	190	4,97	1.005	1.017	1,19	27.189	28.369	4,34

Šaltinis: Valstybinė mokesčių inspekcija prie LR Finansų ministerijos

Analizuojamu laikotarpiu, padidėjo asmenų įsigijusių verslo liudijimus skaičius 18,95 proc. (Utenos apskr. – 16,62 proc., bendrai Lietuvoje – 14,31 proc.), šiek tiek padidėjo asmenų vykdančių individualią veiklą skaičius – 4,97 proc. (Utenos apskr. – 1,19 proc., bendrai Lietuvoje – 4,34 proc.) ir šie rodikliai viršija tiek Utenos apskrities, tiek bendrai Lietuvos rodiklius. Tokį padidėjimą galima paaiškinti kaip aktyvų kvalifikuotų darbo vietų Anykščiuose trūkumo sprendimą – gyventojai imasi iniciatyvos sprendžiant nedarbo problemą. Užtikrinant priemones verslumo ugdymui, paramą verslo steigimui ir plėtrai tikėtina, jog savarankiškai dirbančių asmenų skaičiaus didėjimo tendencija išliks.

Socialinis verslas. Socialinis verslas pradeda pirmuosius žingsnius Lietuvoje, tačiau Anykščių rajone jau esama šio verslo pavyzdžių. Anykščiuose yra įkurtas Anykščių krašto vietos bendruomenių verslo

²⁶ Anykščių miesto situacijos ir gyventojų poreikių tyrimo apklausa atlikta 2015 lapkričio 5 – gruodžio 15 dienomis. Tyrimo ataskaita su grafine informacija pateikiama VPS priede Nr.1.

²⁷ Išskyrus žemės ūkio individualią veiklą.

paramos tinklas, kuris vienija daugiau nei 15 narių. Anykščių krašto (įskaitant Anykščius) vietos bendruomenės ir NVO kurdamos ir vystydamos verslus, gali pasinaudoti visuomeniškų verslininkų ir įvairių kitų sričių ekspertų patarimais. 2015 m. patvirtinta Socialinio verslo koncepcija, kuri padės pagrindus tolesnei socialinio verslo plėtrai Lietuvoje, leis identifikuoti prioritetines sritis, prisidės prie socialinio verslo sampratos vienodinimo valstybės institucijose ir socialinio verslo bendruomenėse. Siekiant paskatinti socialinio verslo plėtrą Anykščiuose, būtina suteikti socialinio verslo pradžia reikalingą paramą ir konsultacijas, išteklius.

Pagalba pradedant ar plėtojant verslą. Organizacijų skatinančių verslo kūrimą ir plėtrą Anykščiuose nėra daug. Žinomiausia VŠĮ Anykščių verslo informacijos centras (toliau – Centras) teikia nemokamą informaciją tiek asmenims ketinantiems pradėti verslą, tiek verslininkams. Verslininkai, visuomenės atstovai gali konsultuotis įvairiais jiems rūpimais klausimais: įmonės steigimo, reorganizavimo, patentų išdavimo, finansinių lėšų paieškos, buhalterinės apskaitos. Siekiant paskatinti nuosavo verslo plėtrą, darbo vietų Anykščiuose kūrimą, būtina įgyvendinti gyventojų verslumui didinti skirtas neformalias iniciatyvas (pvz., besikuriančio verslo (įskaitant savarankišką veiklą pradedančius asmenis) konsultavimas, pagalba randant tiekėjus, klientus; verslui (įskaitant savarankišką veiklą pradedančius asmenis) pradėti reikalingų priemonių suteikimas; mentorystė „verslas verslui“, teikiant konsultacijas konkretaus verslo kūrimo ir plėtros klausimais). Smulkaus verslo plėtrą ir įsitvirtinimą užtikrintų bendradarbiavimo tinklas tarp Anykščių miesto ir Anykščių rajono VVG teritorijoje veikiančių verslo subjektų, toks tinklas apjungtų ne tik sėkmingai veikiančias įmones tačiau ir NVO, bendruomenines organizacijas, smulkiuosius amatininkus, ūkininkus. Tinklo narių produkcija, prekės ir paslaugos būtų prieinamos vienoje vietoje, vienoje parduotuvėje, svarstyta galimybė organizuoti netgi prekių pristatymą. Tokio tipo bendradarbiavimo tinklai yra sėkminga Vakarų Europos šalyse taikoma kuomet vietovėje veikiantys smulkūs verslai susijungia ir dirbdami po vienu prekės ženklu sugeba užsitikrinti stabilias pajamas, patenkinti klientų poreikius ir garsinti kraštą kokybiška produkcija ir (ar) paslaugomis.

Anykščių rajono savivaldybė pagal išgales prisideda prie verslo plėtojimo – taiko mokestines lengvatas verslo subjektams, taipogi, Anykščių rajono strateginiame 2015-2017 m. veiklos plane yra numatytos priemonės, kurios skatina verslumą:

- ✓ Smulkaus ir vidutinio verslo skatinimas;
- ✓ Socialinio, bendruomeninio ir kito netradicinio verslo rūšių skatinimas;
- ✓ Viešųjų paslaugų verslui organizavimas ir vykdymas;
- ✓ Jaunimo politikos programos įgyvendinimas.

Pavyzdžiui, Smulkaus ir vidutinio verslo plėtros programos įgyvendinimo statistika: 2013 m. finansuota 17 projektų už 10.802 Eur, 2014 m. finansuoti 7 projektai už 10.033 Eur, 2015 m. finansuoti 9 projektai už 13.033 Eur. Siekiant didesnio efekto būtina numatyti alternatyvius ribotam savivaldybės biudžetui finansavimo išteklius verslumui skatinti bei smulkaus ir vidutinio verslo plėtrai.

APIBENDRINIMAS:

Anykščiai pasižymi išskirtiniais gamtos ištekliais bei istorijos, kultūros ir architektūros paveldu, todėl didžiausias dėmesys skiriamas rekreacijos, sveikatingumo ir turizmo paslaugų vystymui – tai lėmė per pastaruosius metus Anykščiuose smarkiai išaugusį turistų srautą.

Dvigubai mažesnis nei Lietuvos vidurkis smulkaus ir vidutinio verslo kūrimosi rodiklis, gyventojų apklausa leidžia daryti išvadą, kad verslo plėtra nėra pakankama. Turizmo potencialas, ES

skiriamos investicijos 2014-2020 m. periodui, pirmosios socialinio ir bendruomeninio verslo iniciatyvos, galima pagalba steigiant ir plėtojant verslą, aktyviau gyventojų pradedama savarankiška veikla yra tinkamos prielaidos aktyvaus gyventojų verslumo ugdymo ir verslo steigimo bei plėtros skatinimo galimybei išnaudoti, kuri prisidėtų prie nedarbo mažinimo ir vietos ekonominės situacijos gerinimo.

AMVVG teritorijos SSGG analizė

Stiprybės	Stiprybę pagrindžianti informacija, prielaidos
1. Socialinę atskirtį patiriančių asmenų mažėjimas ir išplėtotą socialinių paslaugų sfera	2012-2014 m. laikotarpiu, neįgaliųjų (tiek suaugusiųjų, tiek vaikų) sumažėjo 5,5 proc., vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose Anykščių mieste sumažėjo 16,67 proc., socialinės rizikos šeimų sumažėjo 12 proc., o be tėvų globos likusių vaikų skaičius sumažėjo 8,11 proc.. Kone perpus (44 proc.) mažėjo paramą maisto produktais iš intervencinių atsargų tiekimo ES Bendrijos programos gaunančių asmenų bei 37,12 proc. sumažėjo pašalpos gavėjų skaičius. Anykščių rajono savivaldybė, Valstybės kontrolės duomenimis, yra priskiriama prie lyderių pagal socialinių paslaugų teikimą senyvo amžiaus asmenims ir asmenims su sunkia negalia. Tik trijose (iš 60) Lietuvos savivaldybėse – Vilniaus miesto, Vilniaus ir Anykščių rajonų – teikiamos visų rūšių socialinės paslaugos senyvo amžiaus žmonėms.
2. Aktyvios, patirtį rengiant ir įgyvendinant projektus turinčios NVO	Anykščių rajone įskaitant Anykščius veikia 13 jaunimo ir su jaunimu dirbančių nevyriausybinių organizacijų, 14 socialinės paramos srityje veikiančių organizacijų, 28 kultūros ir pilietinės visuomenės ugdymo srityje veikiančios nevyriausybines organizacijos. 2014 m. teiktos 5 soc. paslaugų srities paraiškos ir 43 jaunimo srities paraiškos.
3. Augantis savarankiškai dirbančių asmenų skaičius	2012-2014 m. laikotarpiu, ARS padidėjo asmenų įsigijusių verslo liudijimus skaičius - 18,95 proc. (Utenos apskr. - 16,62 proc., bendrai Lietuvoje - 14,31 proc.), šiek tiek padidėjo asmenų vykdančių individualią veiklą skaičius - 4,97 proc. (Utenos apskr. - 1,19 proc., bendrai Lietuvoje - 4,34 proc.) ir šie rodikliai viršija tiek Utenos apskrities, tiek bendrai Lietuvos rodiklius.
4. Patrauklios lankytinos vietos ir objektai, pritraukiantys didėjančius turistų srautus	Turistų skaičius Anykščių rajone (informacija apie turistus tik Anykščių mieste nėra išskiriama) ženkliai didėjo – 2012 m. apsilankė 251.841 turistai, o 2014 m. jau 312.212 turistų, t. y. 23,97 proc. daugiau. Apgyvendinimas (lovadienių skaičius) Anykščių mieste per 2012-2014 m. išaugo daugiau nei 3 kartus – nuo 9.157 iki 30.462 lovadienių

Silpnybės	Silpnybę pagrindžianti informacija, prielaidos
1. Aukštas nedarbo lygis ir didėjantis įgalančių bedarbių procentas	2015 m. sausio 1 d. buvo registruoti 2.046 bedarbiai, kas sudarė 13,1 proc. visų darbingo amžiaus rajono gyventojų (Lietuvoje - 9,3 proc.). Lyginant su kitais apskrities rajonais, pvz., Utenos (10,20 proc.) ir Molėtų (12,10 proc.) rajonais, rodiklis taip pat yra didesnis.

	Utenos teritorinės darbo biržos Anykščių skyriaus duomenimis, vidutinis ilgalaikių bedarbių procentas didėja: 2012 m. – 37,09 proc., o 2014 m. padidėjo net 10 proc. iki 47,12 proc.
2. Kuriasi mažai smulkaus ir vidutinio verslo įmonių	Anykščių rajone smulkių ir vidutinių įmonių skaičius nuo 2013 m. iki 2015 m. pradžios padidėjo nuo 327 iki 354, t. y. 8,26 proc. Panašus padidėjimo procentas ir Utenos rajone – 8,89 proc., tačiau lyginant su šalies rodikliu (16,22 proc.), tai yra dvigubai lėtesnis naujų įmonių kūrimosi tempas. Nedidelis besikuriančių įmonių skaičius tiesiogiai koreliuoja su nedarbo ir mažo darbo užmokesčio problemomis.
3. Poreikius atitinkančio profesinio mokymo ir neformalaus švietimo trūkumas	Anykščių technologijos mokykla (toliau – ATM), kuri šiuo metu turi 8 mokymo programas, nesiskiriančias nuo aplinkinių Ukmergės bei Alantos (Molėtų r.) technologijų ir verslo mokyklų taip pat siūlomų programų. Nors ATM kasmet pritraukia apie 80 profesiją siekiančių įgyti jaunųjų, tačiau į visas minėtas 8 programas norinčių mokytis nesurenkama pakankamai. ATM mokomoji bazė lyginant su jau minėtomis aplinkinių rajonų mokyklomis yra nusidėvėjusi. Šiuo metu Anykščių technologijos mokyklą LR švietimo ir mokslo ministerija nurodo kaip neperspektyvią. Remiantis apklausos duomenimis, galimybės mokytis, įgauti naujų žinių, kelti kvalifikaciją, šių paslaugų prieinamumas ir kokybė Anykščių m. per pastaruosius 5 m. pagerėjo – mano 31 proc. respondentų, pablogėjo – mano 25 proc. respondentų, apie tokias paslaugas nežinančių – 44 proc. respondentų.
4. Nepakankamas gyventojų informavimas apie mieste teikiamas socialines ir kt. paslaugas	Gyventojų apklausos duomenimis: nežinančių apie pagalbą seniems, vienišiams ir asmenims su negalia organizavimo ir teikimo Anykščių mieste situaciją – 40 proc.; nežinančių apie socialinio darbo su rizikos grupės šeimomis ir asmenimis Anykščių mieste situaciją – 54 proc.; nežinančių apie vaikų teisių apsaugos būklę mieste – 60 proc.; nežinančių apie Slaugos ir globos įstaigų pakankamumą Anykščių m. – 45 proc.; nežinančių apie bendruomenių ir kitų nevyriausybinių organizacijų mieste veiklą Anykščių mieste – 39 proc.; apie savanorystės Anykščių mieste situaciją nežinančių – 51 proc.; nežinančių apie galimybes mokytis, įgauti naujų žinių, kelti kvalifikaciją, šių paslaugų prieinamumą – 44 proc.

Galimybę pagrindžianti informacija, prielaidos	
Galimybės	Jaunimo iniciatyvų finansavimas yra tenkinamas tik 23 proc. poreikio. Nepasitenkinimas gyvenamąja aplinka išreikštas gyventojų apklausoje: - respondentų paklausus apie jų nuomone, šiuo metu didžiausias problemos Anykščių mieste itin dažnas atsakymas (atviro tipo) buvo „jaunimo užimtumas“, - kaip pačia aktualiausia problema Anykščių mieste respondentai įvardijo darbo vietų jaunimui (iki 30 m.) kūrimą.

Galimybės	Galimybę pagrindžianti informacija, prielaidos
2. Verslumo ir verslo, įskaitant socialinį ir bendruomeninį verslą ir amatus plėtra dėl 2014–2020 m. struktūrinių fondų finansavimo	Veiksmų programa, Utenos regiono integruotų teritorijų vystymo programa (1 tikslo, 1.1. Uždaviny, 3.1. priemonė). Anykščių rajone jau esama socialinio ir bendruomeninio verslo pavyzdžių. Anykščiuose yra įkurtas Anykščių krašto vietos bendruomenių verslo paramos tinklas, vietos bendruomenės ir NVO kurdamos ir vystydamos verslus, gali pasinaudoti visuomeniškų verslininkų ir įvairių kitų sričių ekspertų patarimais.
3. Naujų paslaugų srities verslų steigimas ir plėtra dėl augančio turistų skaičiaus	Turistų skaičius Anykščių rajone (informacija apie turistus tik Anykščių mieste nėra išskiriama) ženkliai didėjo – 2012 m. apsilankė 251.841 turistai, o 2014 m. jau 312.212 turistų, t.y. 23,97 proc. daugiau. Apgyvendinimas (lovadienių skaičius) Anykščių mieste per 2012–2014 m. išaugo daugiau nei 3 kartus – nuo 9.157 iki 30.462 lovadienių. Siekiant išlaikyti turistų srautus ir susidomėjimą Anykščiais, būtinas tolimesnis efektyvus turizmo potencialo išnaudojimas – turizmo paslaugų ir infrastruktūros gerinimas.
4. Savanorystės kaip darbo įgūdžių įgijimo ir socialinę atskirtį mažinančios priemonės plėtojimas pasinaudojant gerąja patirtimi	Jaunimo reikalų departamento 2014 m. duomenimis ilgalaikę savanorystę vykdė tik 20 jaunuolių. Remiantis apklausos rezultatais, manančių, jog savanorystės situacija Anykščių m. per pastaruosius 5 m. pagerėjo – 31 proc., pablogėjo 18 proc., apie situaciją nežinančių – 51 proc.
5. NVO sektoriaus stiprinimas ir plėtra skatinant įvairių paslaugų teikimą	Savanoriavimo nauda neabejotina: ugdo asmens pilietinį sąmoningumą, iniciatyvumą ir jautrumą socialinėms/humanitarinėms problemoms, savanoriavimo patirties turinčiam asmeniui yra daugiau šansų gauti darbą. NVO 2014 m. teikė 5 soc. paslaugų srities paraiškas ir 43 jaunimo srities paraiškas. Lėšų poreikis tenkintas atitinkamai 50 proc. (soc. paslaugos) ir 23 proc. (jaunimui). Remiantis apklausos rezultatais, manančių, jog Bendruomenių ir kitų nevyriausybinų organizacijų mieste veikia Anykščių m. per pastaruosius 5 m. pagerėjo – 50 proc., pablogėjo 11 proc., apie NVO veiklą nežinančių – 39 proc.

Grėsmės	Grėsmę pagrindžianti informacija, prielaidos
1. Gyventojų skaičiaus (ir aukštos kvalifikacijos darbuotojų) mažėjimas ir senėjimas	Gyventojų skaičius Anykščių mieste mažėja – 2013 m. pr. buvo 10.196 gyventojų, o 2015 m. pr. – 9.800 gyventojų, t.y. 3,88 proc. sumažėjimas. Lyginant su kitais Utenos apskrities miestais, pvz., Utena ir Molėtais, gyventojų skaičiaus mažėjimas juose yra kiek žemesnis atitinkamai – 3,48 proc. (2013 m. pr. – 28.015, 2015 m. pr. – 27.041) ir 3,44 proc. (2013 m. pr. 6.302, 2015 m. pr. – 6.085) ir tai viršija šalies rodiklį atitinkamu laikotarpiu – 1,7 proc. (2013 m. pr. – 3.003.641, 2015 m. pr. – 2.943.472). Demografinės senatvės koeficientas Anykščių rajone, 2013–2015 m. pradžiai (219; 232) rodo, kad gyventojų skaičius nuolat ir sparčiai mažės ir spartiai mažės ir teigiama natūrali gyventojų kaita jose iš esmės

Grėsmės	Grėsmę pagrindžianti informacija, prieļaidos
	neįmanoma. Šis rodiklis yra beveik dvigubai didesnis už Lietuvos, kuris yra tik 129.
2. Politinė įtampa varžanti turistų iš Rytų srautą.	Per 2014 m. I-III ketv. Utenos regione apsilankė ir nakvojo 1318 turistai (LR Statistikos departamento duomenys), 2015 m. per I-III ketv. apsilankė ir nakvojo 1003 turistai, t.y. 24 proc. mažiau.

III. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR JŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI BEI INTEGRUOTO IR NOVATORIŠKO STRATEGIJOS POBŪDŽIO APIBŪDINIMAS

Šiame skyriuje nurodomi VPS tikslai ir uždaviniai, įgyvendinimo rodikliai, pateikiamas integruoto ir novatoriško strategijos pobūdžio apibūdinimas, analizuojama, kaip strategija prisideda prie Integruotų teritorijų vystymo programos ir kitų strateginių dokumentų tikslų ir uždavinių.

Atsižvelgiant į Anykščių miesto situacijos statistinės analizės ir gyventojų poreikių tyrimo rezultatus taip pat statistinės poreikių ir galimybių analizės metu nustatytas silpnų, stiprių, galimybių bei grėsmių nustatomi tokie VVG teritorijos plėtros poreikiai (prioriteto tvarka):

- ✓ Gyventojų ekonominio aktyvumo skatinimas ir įsidarbinimo galimybių gerinimas (I).
- ✓ Socialinės atskirties Anykščių mieste mažinimas skatinant socialinių paslaugų plėtrą ir gyventojų bendruomeniškumą (II).

VVG teritorijos plėtros poreikių įgyvendinimui iškelti du pagrindiniai VPS tikslai:

1. Tikslas: Paskatinti gyventojų ekonominį aktyvumą ir pagerinti įsidarbinimo galimybes Anykščių mieste.

Tikslas skirtas šių nustatytų silpnųjų sprendimui: aukštas nedarbo lygis ir didėjantis ilgalaikių bedarbių procentas, mažas besikuriančio smulkaus ir vidutinio verslo skaičius, poreikius atitinkančio profesinis mokymo ir neformalaus švietimo trūkumas, ir šių nustatytų grėsmių sumažinimui: gyventojų skaičiaus mažėjimas ir senėjimas, turistų srautų iš Rytų mažėjimas, bei nustatytų stipriųjų panaudojimui: augantis savarankiškai dirbančių asmenų skaičius, patrauklios lankytinos vietos ir objektai, pritraukiantys didėjančius turistų srautus. Išvardintų silpnųjų sprendimui ir stipriųjų panaudojimui išnaudojamos šios nustatytos galimybės: jaunimo pritraukimas dirbti ir gyventi įgyvendinant įvairias užimtumo priemones (senstančios visuomenės, gyventojų skaičiaus mažėjimo problemai), verslumo ir verslo, įskaitant socialinį ir bendruomeninį verslą ir amatus plėtra dėl 2014-2020 m. struktūrinių fondų finansavimo (spręsti verslo kūrimo trūkumo problemą kartu sprendžiant nedarbo problemą), naujų paslaugų srities verslų steigimas ir plėtra dėl augančio turistų skaičiaus (patrauklių lankytinų vietų ir objektų panaudojimui), savanorystės kaip darbo įgūdžių įgijimo ir socialinę atskirtį mažinančios priemonės plėtojimas (nedarbo problemai spręsti).

Svarstyti alternatyvūs tikslai ir tikslo pasirinkimo priežastys pateikiami VPS priede Nr.2.

Tikslo pasiekimo išmatavimui nustatomi rodikliai:

Kodas	Efeko rodiklio pavadinimas, matavimo vienetai	Pradinė reikšmė (2015 m.)	Siekiamą reikšmę (2022 m.)
1-E-1	Darbuotojų skaičius veikiančiose įmonėse Anykščių r. sav. ²⁸	3250	3350
1-E-2	Nedarbo lygis lyginant su Lietuvos vidurkiu, proc.	140	110

²⁸ Rodiklis atitinka Utenos regiono integruotų teritorijų vystymo programos efekto rodiklį. Šaltinis: Statistikos departamentas

Kodas	Rezultato rodiklio pavadinimas, matavimo vienetai	Pradinė reikšmė (2015 m.)	Siekiama reikšmė (2022 m.)
1-R-1	Naujų įmonių steigimosi sparta (per trejus metus mieste registruotų įmonių skaičius, tenkantis 1000 gyv.)	3,7	5,5
1-R-2	Savarankiškai dirbantys asmenys, skaičius (suma pagal verslo liudijimą ir ind. veiklą)	849	1000
1-R-3	BIVP projektų veiklų dalyviai, kurių padėtis darbo rinkoje pagerėjo, praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose, proc.	15 ²⁹	20

1 tikslui įgyvendinti priskiriami šie uždaviniai:

1.1. Uždavinys: Skatinti smulkaus, bendruomeninio ir socialinio verslo kūrimą ir plėtrą Anykščių mieste

Šiuo uždaviniu sprendžiama problema (silpnybė): „mažas besikuriančio smulkaus ir vidutinio verslo įmonių skaičius“, uždavinys prisideda prie „aukšto nedarbo lygio ir didėjančio ilgalaikių bedarbių procento“ problemos (silpnybės) sprendimo. Silpnybei spręsti pasinaudojama šiomis stiprybėmis: „augantis savarankiškai dirbančių asmenų skaičius“, „patrauklios lankytinos vietos ir objektai, pritraukiantys didėjančius turistų srautus“, taip pat pasinaudojama galimybėmis: „verslumo ir verslo, įskaitant socialinį ir bendruomeninį verslą ir amatus plėtra dėl 2014-2020 m. struktūrinių fondų finansavimo“, „naujų paslaugų srities verslų steigimas ir plėtra dėl augančio turistų skaičiaus“. Uždavinio įgyvendinimas prisidės prie šių grėsmių mažinimo: „gyventojų skaičiaus (ir aukštos kvalifikacijos darbuotojų) mažėjimas ir senėjimas“, „politinė įtampa varžanti turistų iš Rytų srautą“. Svarstyti alternatyvūs uždaviniai ir uždavinio pasirinkimo priežastys pateikiami VPS priede Nr. 2.

Produktų rodikliai:

Kodas	Produkto rodiklio pavadinimas, matavimo vienetai	Pradinė reikšmė (2015 m.)	Siekiama reikšmė (2022 m.)
1.1-P-1	Projektų, kuriuos visiškai arba iš dalies įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO, skaičius	0	20
1.1-P-2	BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes), skaičius	0	30
1.1-P-3	Pradėtų naujų verslų, skaičius	0	13
1.1-P-4	Sustiprinta pradedančių verslų, skaičius	0	10
1.1-P-5	Bendradarbiavimo tinklas tarp Anykščių miesto ir Anykščių rajono VVG teritorijoje veikiančių verslo subjektų siekiant organizuoti mikroverslo logistines sistemas, skaičius	0	1

²⁹ 2013 m. rodiklis remiantis Veiksmų programa

1.2. Uždavinys: Suteikti Anykščių miesto gyventojų įsidarbinimui reikalingus įgūdžius ir informaciją

Šiuo uždaviniu sprendžiama problema (silpnybė): „poreikius atitinkančio profesinis mokymo ir neformalaus švietimo trūkumas susijusi su nedarbu ir didėjančių ilgalaikių bedarbių skaičiaus“, uždavinys prisideda prie „aukšto nedarbo lygio ir didėjančio ilgalaikių bedarbių procento“ problemos (silpnybės) sprendimo. Silpnybei spręsti pasinaudojama šiomis stiprybėmis: „aktyvios, patirtį rengiant ir įgyvendinant projektus turinčios NVO“ taip pat pasinaudojama galimybėmis: „savanorystės kaip darbo įgūdžių įgijimo ir socialinę atskirtį mažinančios priemonės plėtojimas“. Uždavinio įgyvendinimas prisidės prie šių grėsmių mažinimo: „gyventojų skaičiaus (ir aukštos kvalifikacijos darbuotojų) mažėjimas ir senėjimas“. Svarstyti alternatyvūs uždaviniai ir uždavinio pasirinkimo priežastys pateikiami VPS priede Nr. 2.

Kodas	Produkto rodiklio pavadinimas, matavimo vienetai	Pradinė reikšmė (2015 m.)	Siekiamą reikšmę (2022 m.)
1.2-P-1	Projektų, kuriuos visiškai arba iš dalies įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO, skaičius	0	4
1.2-P-2	BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes)	0	116
1.2-P-3	Asmenys atlikę darbo įgūdžiams įgyti skirtą praktiką ar savanorystę, skaičius	0	65
1.2-P-4	Perkvalifikuoti ar profesinius įgūdžius patobulinę asmenys, skaičius	0	51

2. Tikslas: Prisidėti prie socialinės atskirties Anykščių mieste mažinimo skatinant socialinių paslaugų plėtrą ir gyventojų bendruomeniškumą

Tikslas skirtas šių nustatytų stiprybių panaudojimui/plėtojimui: „socialinę atskirtį patiriančių asmenų mažėjimas ir išplėtotą socialinių paslaugų sfera“, „aktyvios, patirtį rengiant ir įgyvendinant projektus turinčios NVO“, ir nustatytų silpnybių sprendimui: „aukštas nedarbo lygis ir didėjantis ilgalaikių bedarbių procentas“, „nepakankamas gyventojų informavimas apie mieste teikiamas socialines ir kt. paslaugas“, bei nustatytų grėsmių sumažinimui: „gyventojų skaičiaus mažėjimas ir senėjimas“. Išvardintų silpnybių sprendimui, grėsmių sumažinimui ir stiprybių panaudojimui išnaudojamos šios nustatytos galimybės: „jaunimo pritraukimas dirbti ir gyventi įgyvendinant įvairias užimtumo priemones“ (senstančios visuomenės, gyventojų skaičiaus mažėjimo problemai), „savanorystės kaip darbo įgūdžių įgijimo ir socialinę atskirtį mažinančios priemonės plėtojimas“ (soc. atskirties tolesniam mažinimui), „NVO sektoriaus stiprinimas ir plėtra skatinant įvairių paslaugų teikimą“. Svarstyti alternatyvūs tikslai ir tikslo pasirinkimo priežastys pateikiami VPS priede Nr. 2.

Tikslo pasiekimo išmatavimui nustatomi rodikliai:

Kodas	Efeko rodiklio pavadinimas, matavimo vienetai	Pradinė reikšmė (2015 m.)	Siekiamą reikšmę (2022 m.)
2-E-1	Socialinės atskirties ir skurdo situacijos pokyčio per pastaruosius 5 metus neigiamas vertinimas, proc. ³⁰	53	30

³⁰ Rodiklis gautas vykdant Anykščių miesto vietos veiklos grupės teritorijos situacijos ir gyventojų poreikių nustatymo tyrimą. Respondentai klausimą „Socialinės atskirties ir skurdo pokyčio per pastaruosius 5 metus vertinimas“ vertina pažymėdami vieną iš penkių atsakymo variantų: 1) pablogėjo; 2) labiau pablogėjo nei pagerėjo; 3) nežinau/neturiu nuomonės; 4) labiau gerėjo nei blogėjo; 5) gerėjo.

